

ПОЛИТИКИН

Немачка 5.80 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Аустрија
40.00 ATS, Шведска 28.00 SEK, Македонија 65.00 DEN,
Словенија 250 SIT, Русија 3.50 USD, Хрватска 12.00
HRK, БиХ 2.00 KM, Грчка 750 GRD, 2.00 ЦГ DEM

ISSN 0032-339-x

9 770032 339010

ЗАБАВАНИК

22. 6. 2001. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА 40 ДИНАРА • БРОЈ 2576

Волим
сакс

За све од 7 до 107

СВЕТИ СИМЕОН

КОЈИ ЈЕ ЖИВЕО НА ВРХУ
ЈЕДНОГ СТУБА У СИРИЈИ
423 ГОДИНЕ МОГАО ЈЕ СЕ-
ДЕТИ 1244 ПУТА ЧЕЛОМ ДА
ДОДИРНЕ СТОПАЛА.

ДРВЕНА ЈЕДРИЛИЦА ИЗ 4. ВЕКА ПРЕ Н.Е.

С РАСПОНОМ КРИЛА ОД 17
ЦЕНТИМЕТРА НАБЕНА ЈЕ У
МЕСТУ САКАРА, У ЕГИПТУ.

НАМЕШТАЈ УКРАШЕН ЗА-
ПУШАЦИМА, КОНЗЕРВАМА
ОД МЯСЛИНОВОГ УЉА И
СТАРИМ КАТЯНЦИМА
ПРВИ АМЕРИЧКИ УМЕТНИК
ЏОН БОК.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

●●●медицинско истражива-
ње које је обухватило 1649
глумаца добитника Оскара од
1929. године, отада се та
филмска награда додељује,
показује да они који су доби-
ли ово највише признање жи-
ве 3,9 година дуже од глумаца
који нису награђени златном
статуом■

●●●после дугогодишњег
проучавања морских корња-
ча које јаја полажу у песку,
биолози су дошли до зани-
мљивог открића: уколико је
температура песка изнад
29°C, излећи ће се више кор-
њачица, а када је нижа – више
мужјака■

●●●Музеј ципела „Бата“ у
канадском граду Торонту је-
дини је те врсте на тлу Север-
не Америке. Колекцију која

краси музеј прикупила је Со-
ња Бата, потомак ове чувене
породице произвођача обу-
ће■

●●●орао рибар (Pandion hali-
aetus) заиста може да плива.
Кад се креће кроз воду, зама-
хује крилима слично људима
који пливају лептир стилем■

●●●Карл фон Лине
(1707–1778), чувени шведски
природњак, оснивач и први
председник Шведске акаде-
мије наука и Природњачког му-
зеја, до краја живота веровао
је у постојање немани које жи-
ве у морским дубинама■

●●●гарнард (Trigla), мала
морска риба крупне главе, са
шест грудних пипака, која жи-
ви наомак обале америчке
државе Флориде непогреши-
во предосећа олује. Пре него

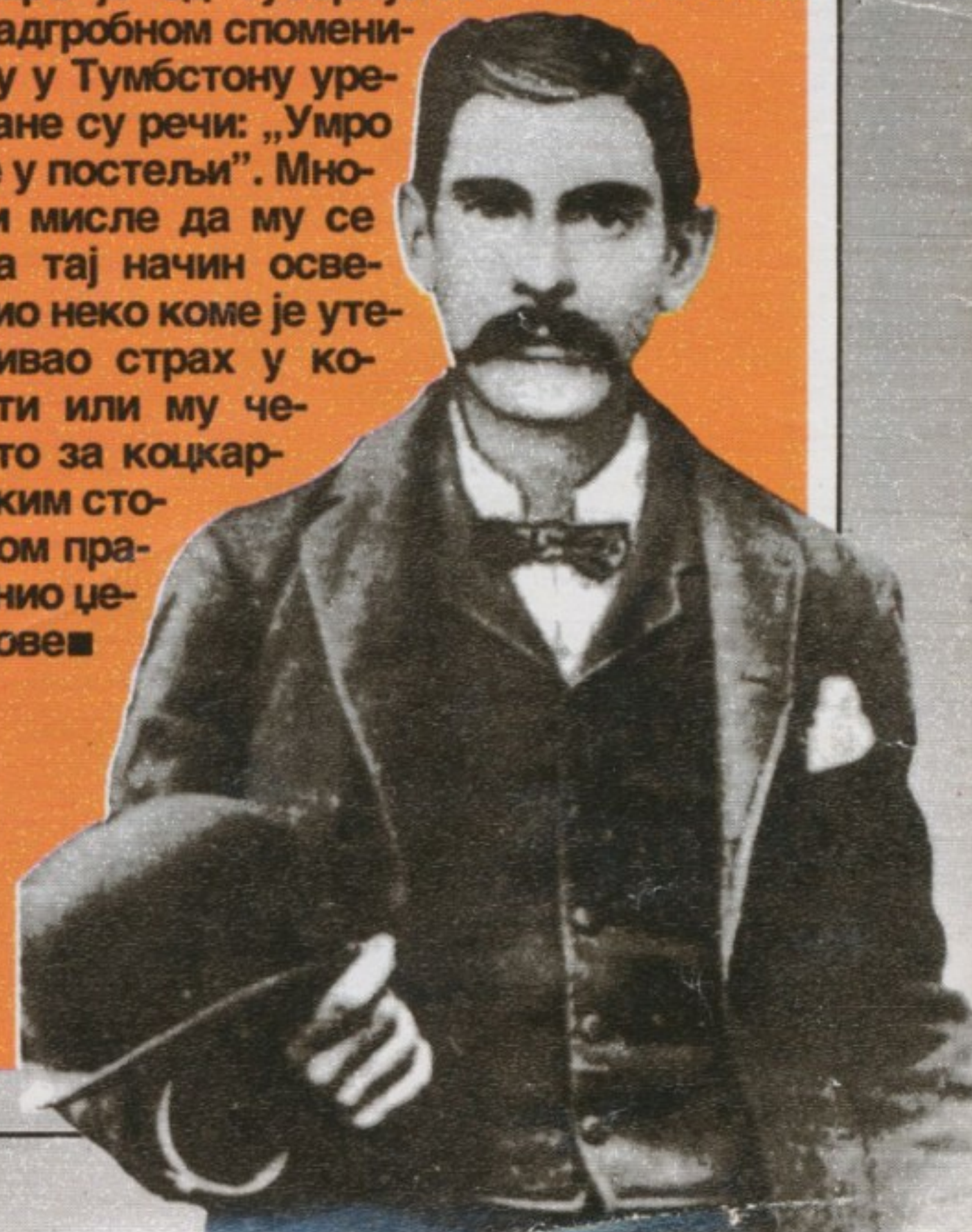
што небо потресу муње и
громови, гарнард испушта
гласове који подсећају на
гроктање■

●●●у месту Камден у аме-
ричкој држави
Њу Џерси јуна
1933. године
отворен је пр-
ви биоскоп на
отвореном:
људи дођу ко-
лима и филм
гледају из ау-
томобила. Ис-
пред платна
величине
12x15 метара
могло је да се
паркира пет-
сто возила■

●●●у неким
енглеским
банкама шал-
терски слу-
жбеници има-
ју наливпера
која би добро
дошла и јед-
ном Џејмсу
Бонду. Њима

могу и да пишу, али и да у
случају напада на благајну
из њих избаце млаз неког
гаса који у тренутку онес-
пособи нападача■

●●●Дск Холидеј, легенда америчког
Дивљег запада, револвераш и коцкар,
умро је од туберкулозе. На његовом
надгробном спомени-
ку у Тумбстону уре-
зане су речи: „Умро
је у постељи“. Мно-
ги мисле да му се
на тај начин осве-
тио неко коме је уте-
ривао страх у ко-
сти или му че-
сто за коцкар-
ским сто-
лом пра-
знио це-
пове■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

МАЈОР ПРОТИВ ДВАНАОСТОРИЦЕ, ПА КОД ЦАРИЦЕ ГОЉА

Симеон Зорић био је пуки
сиромас, ни кошуљу на
себи није имао. Али, био
је храбар и окитио се
орденом који му је
променио живот

Да би подстакла своје војнике, Катарина II Велика (1729–1796) установила је у Русији нови орден – Георгија победоносца – симбол части и ратног јунаштва. Први који су га добили поносили су се с правом јер окитити се Георгијем могао је само онај ко се истакао одиста великом храброшћу.

И официр Григорије Потемкин, будући царичин миљеник, подлегао је великом искушењу: „Да ми је Георгије, ја бих после рата, ако останем жив, сваки дан Богу свећу палио...”

Не скривајући завист, погледао је хусара Симеона Зорића који је већ имао Георгија четвртог степена. Зорић, пореклом Србин из породице Наранџића, служио је као секунд-мајор и био недостижно храбар, али толико сиромашан да чак ни по мразу није имао кошуљу испод униформе. Сабљом је Зорић баратао вешто, а тукао се тако лепо, препричавали су савременици, да су се понекад и сами Турци размицали у боју и отворених уста уживали како Зорић удара јаничаре – само лете главе...

Потемкин, који је по сваку цену желео орден четири

Георгија, наговорио је једном Зорића да заједно крену у коњичком нападу на позадину непријатеља. Симеон Зорић, чијој смелости није било краја, излетео је сам против дванаесторице. Турци су га опколили, трипут проболи

копљима, двапут ударили сабљама. Падајући из седла, Зорић је довикнуо: „Збогом, Гриша, хвала ти на свему добром!”

– Збогом, брате! – одазвао се Потемкин свестан да ничим не може помоћи пријатељу, те Турци ухва-

тише Зорића за ноге и одвукоше...

Јуначина Србин

Прошло је пет година. Било је пролеће, цео двор је премештен у Царско село. Једног дана царица Катарина шетала се парковима са својом пријатељицом грофицом Прасковјом Брјусовом. За вечером су се распричале како су виделе мушкарца неодољиве лепоте с брковима и косом дугом до рамена, али толико пијаног – мора да је то било у питању – да из траве у којој је лежао није могао да устане. Биле су пренеражене. Пијан јесте, али је леп. И још са Георгијем четвртог степена. Судећи по чакширама од коже лоса, које су ко зна кад опране, он је из хусарског пука, али ко је он – то нико не зна. Задатак да то сазна добио је Потемкин.

Григорије Потемкин, сада већ свемоћни миљеник Катарине Друге, позвао је генерала Чичерина.

– Никола Иваничу, нађи ми по дневницама петербуршких трошарина ко је унет од пристиглих хуса-

ра, ко има Георгија четвртог степена и ко се није досетио да опере чакшире...

Ево шта је дознао Чичерин:

Јуначина Србин, Симеон Зорић, у рату пробо-

ПОПОВИЋИ
ЗАБАВНИК

22. 6. 2001.

ден копљем, исечен сабљама, пет година је чамео у тамници у Стамбулу. После оне крваве сеће остао је жив и вешто слагао Турке да је он велики и имућан кнез и да за његов откуп могу очекивати богат плен. Турци су се полакомили на новац и Зорић је остао жив. Награда за дуго трпљење и тамновање била је чин мајора. А после туче са својим пуковником, Зорић је кренуо у Петербург на Војни колегијум, да му пресуде по савести. При уласку у престоницу хусар је навратио у најближу крчму, запио се и ту оставио и последњу пару. Из сажаљења га је, онако пија-

– Дуго нешто спаваш, хусаре... диж' се!

Док је устајао, показало се да храбри ратник носи мундир на голо тело.

– Ни кошуље немаш! Како је баш тебе царица уочила.

– Каква царица, никакву царицу нисам видео – искрено се зачудио Зорић.

– Зато је она тебе добро осмотрила...

Зорић је испричао Потемкину како је у

– Ниско си пао, али високо ћеш да полетиш – рече му Потемкин.

Зорић је одбио раскошно одело. Узео је само нову хусарску униформу, оставио је сабљу и кратку пелерину. Питао је Потемкина шта да ради.

– Досетићеш се и сам.

Крајем маја Потемкин је Симеона Зорића свечано представио царици Катарини. С њима је био и кнез Рјепнин. Царица и Потем-

це у парк где га је дочекао онај исти дворски лиферант који је доскора хранио и појио мајора – гољу.

Зорић је пријатељски загрлио доброга човека.

– Сења, пријатељу мој, сад ти к мени сврати, напојићу те.

– А где си сад одсео? – наивно је упитао Сења.

– Ено мојих прозора! Поред царичине спаваонице!

За једа-наест

ног, купио један дворски лифрант и одвезао га у Царско село.

Високо ћеш полетети

Било је јутро кад је Потемкин продрмао уснулог хусара.

Царско село доспео: с неким добродушним лакејом који га је потом у царским подрумима нахранио и напојио свим и свачим. – А ја сам се напио до те мере да нисам знао за себе. Пробудио сам се у трави и то ти је све.

кин су се поднапили, Рјепнин се лукаво смешкао док је Зорић седео скрушено.

Сутрадан је објављено царичино наређење да се у двору спреме одаје за Зорића.

Звецајући сабљом, Зорић је сишао низ степени-

Илустровао Бобан Савић месеци свог милосничког положаја Симеон Зорић, који раније ни кошуљу није имао, добио је: земље у Лифландију, 1500 душа, готово милион рубаља и град Шклов са свим приходима ■

Љубиша Вићановић

— пет

Невидљиве границе

ЛЕВО – ДЕСНО, ПИШИ И ЧИТАЈ...

а може и усправно, зависно од
тога да ли сте Кинез или
Европљанин

Две трећине човечанства чита, баш као и становни-
ци Европе, с леве на десну страну. Здесна налево чита
се у арапском свету, у Израелу и Пакистану (урду), као
и у Ирану (фарси). У ствари, неки од поменутих језика
читају се у оба правца. На пример, арапски и хебрејски.
Њихови бројеви пишу се с леве на десну страну. У упо-
треби је такође и усправно писање, односно читање,
кога се од давнина држе Кинези, Монголи и Јапанци.

Неки други древни језици, којим су на пример говори-

ли Етрурци или Феничани, писани су на још необичнији
начин: један ред слева надесно, а следећи здесна на-
лево! Такво писање носи назив бустрофедон, од грчке
речи бус – говедо и стрефеин што значи обрнути. Да-
кле, као што волови иду при орању.

Одакле потичу ове разлике у правцима писања, од-
носно читања? Одговор је једноставан. Чини се да је
много тога зависило од материјала којим се писало,
сматрају данас неки истакнути лингвисти ■

ЈЕЗИЦИ СЕ ПИШУ...

С десне на леву
страну

Усправно, с десне
на леву страну

Бустрофедон

У древна времена

У оба смера

С леве на десну
страну

РЕКЛИ

СУ...И
ОСТАЛИ
ЖИВИ

НЕМА
НЕСПОСОБНИЈЕГ
ИТАЛИЈАНСКОГ
КОМПОЗИТОРА
ОД
ЋУЗЕПЕА ВЕРДИЈА.

Париска „Музичка газета”,
22. маја 1853. године.

ПИКАСОВА
СЛАВА
ВРЛО БРЗО
ЋЕ НЕСТАТИ.

Томас Крејвен, аме-
рички ликовни крити-
чар у часопису „Арт
дајџест”, 15. новембра
1934. године.

ТАЈНА ГРАДИТЕЉА ЕГИПАТСКИХ ПИРАМИДА

СТЕПЕНИЦЕ

Недалеко од Каира, престонице Египта, на супротној левој обали Нила уздижу се три велике пирамиде: Кеопсова, Кефренова и Микериносова. Оне су најмасивније и најзагонетније грађевине Старог света. Једноставног геометријског облика, равних непрекинутих линија и површина, савршенство су технолошког и градитељског умећа и за данашње време. Подигнуте су пре 45 векова у Гизи као храмови загробног живота тројице фараона о којима се зна само толико да су владали Египтом у доба Старог царства и да су руководили изградњом својих пирамида.

Ни о пирамидама се не зна много иако је научно занимање за њих почело још у 5. веку пре наше ере када је хе-

КЕОПСОВА ПИРАМИДА налази се у средини. С леве стране је **КЕФРЕНОВА** подигнута око 2550. године пре наше ере. Висока је 136 метара, квадратна основа је 215 метара, а угао косине 53 степена и 8 минута. **МИКЕРИНОСОВА ПИРАМИДА** с десне стране много је нижа и мања. Висока је свега 66 метара, квадратна основа је 108 метара, а угао косине 51 степен.

„Време пркоси свему, али пирамиде пркосе времену”, каже арапска пословица. Саграђене пре 45 векова, Кеопсова, Кефренова и Микериносова пирамида постоје и данас.

ленски историчар Херодот почео да тражи одговоре на питања зашто и како су саграђене.

Података о повести њиховог настанка има мало, само у археолошким ископинама и у тумачењу хијероглифских записа, али ниједног о градитељским вештинама древних неимара. О томе постоје само претпоставке за-

сноване на научном искуству.

Живот у суровим природним условима за Египћане је био стална борба за опстанак. Окружени бескрајним пустињама под жарким сунцем, у кончићу оазе уз Нил, чекали су да се река повуче и иза себе остави земљу за оранице. Зашто је сунце пржило и зашто се Нил јед-

ном годишње изливао, нису, знали да објасне другачије сем постојањем богова и добрих и лоших сила које су одређивале њихов живот. Бог Сунца Ра био је најмоћнији. Њему су се клањали. У Нилу су видели Озириса, бога мртвих. Река је природи сваке године даровала нови живот, па су веровали да је и њима Озирис наменио још један, загробни.

Веровање у загробни живот давало им је снаге да преброде све недаће земаљског. За пут у други свет помно су се припремали усавршавајући поступак балсамовања, очувања тела после смрти. Египћани су веровали да им је за загробни живот потребно њихово земаљско тело и сва њихова земаљска добра. Због тога су мртвима посвећивали посебну пажњу.

Од мастабе до зрака Сунца

Најстарији Египћани о којима се нешто зна сахрањивали су своје мртве у јаму, а изнад ње су подизали хумку од пе-

ска и покривали је грањем и камењем да се не осипа. Постепено, јама је прерасла у подземну просторију обложену дрветом, па циглом и на крају каменом. Истовремено је и хумка бивала све већа. Прекривана је слојевима цигле и камена. Данас се зову мастабе.

Мастаба је представљала пуну масу изузев капеле, просторије за приношење жртава, и сердаба, мале тајне просторије у срцу грађевине која је била одређена за покојников кип који је на оном свету могао да замени његово тело, ако би оно било уништено.

У доба Старог царства, које је отприлике трајало од 2700. до 2100. године пре наше ере, потреба за већим, сигурнијим али и лепшим храмовима загробног живота била је још израженија. Египат је у то време био апсолутистичко наследно царство с фараоном на челу. Да би се учврстила власт и истакла царска моћ, свештеници култа бога Ра прогласили су фараоне синовима бога Сунца и наследницима његове моћи. Њих је велики Ра узимао под своје окриље да-

рујући им бесмртност. Да би им одлазак у вечност био олакшан, за фараоне је требало саградити храмове који стреме увис, као „зрак Сунца који пада с неба“, како је записано у каменим плочама пирамиде фараона Унаса нађеним 1881. године, или је требало направити „степенице за бесмртност“.

Зидање и урушавање

Први који је саградио пирамиду био је фараон Џосер из Треће династије, оснивач Старог царства. Владао је од 2686. до 2613. године пре наше ере. Његова камена гроб-

ница висока 60 метара саграђена је у Сакари, недалеко од Мемфиса, тадашње престонице, и до данас је сачувана. Позната је под именом Степенаста, и најстарији је камени споменик чији је градитељ познат. То је свестрани Имхотеп. Сам је записао о себи да је мудрац, архитекта, првосвештеник, астроном, лекар, скулптор, први службеник краља Доњег Египта и први до краља Горњег Египта, управитељ двора, првосвештеник Хелиополиса... Две хиљаде година касније проглашен је за бога. Његов рад на изградњи пирамиде наставили су да усавршавају други

Унутрашњост Кеопсове пирамиде

У унутрашњости пирамиде нема ни натписа ни слика, али смиреност која избија из зидина даје простору свечани тон. Улаз је са северне стране (1). Калиф Мамун који је у 9. веку опљачкао пирамиду није нашао прави улаз, већ је прокопао камене блокове шест редова ниже. Плашећи се пљачке и скрнављења, али и преране фараонове смрти, градитељи су направили три гробне одаје. Прва се налази у основном камену темељцу (2), друга у срцу пирамиде (3), док је права гробна одаја на 42 метра изнад земље (4) и до ње се стиже преко велике галерије дугачке 46,5 и високе 8 метара (5). Галерија је на крају ниских ходника којима може да се иде само четвороношке.

Улаз у Кеопсову гробну одају изузетно је узак и висок свега метар (6), али је сама одаја веома пространа – дугачка око једанаест метара, широка пет и висока око шест метара. (13)

Таваницу од девет блокова, тежине 400 тона, придржава пет пратећих преграда (7). Фараонов саркофаг данас је празан. У гранитном ковчегу нема ни мумије (8). На јужној страни пирамиде налази се одаја у којој је обављен погребни обред, а свештеници су је напустили кроз усправни лаз (9) који је потом затворен као и сви међупролази.

Око пирамиде је велики број грађевина: храм за сахрану (10) у коме је одржана светковина испраћања фараона у бесмртност, три мале пирамиде за чланове царске породице и високих званичника (11), правоугаони гробови, мастабе, за племство и свештенство (12 и 13). Посебна јама била је ископана за брод који би фараона носио кроз „онај свет“ (14).

Градња Кефренове пирамиде

Четрдесетак година после изградње Кеопсове пирамиде ударени су темељи Кефренове. Иако незнатно мања и нижа, грађена је брже и лакше. Претпоставља се да су већ искусни неимари камене блокове подизали уз помоћ рампи (15) по којима су их робови вукли на некој врсти санки. Олакшано је било и доношење Кефреновог посмртног сандука до храма за сахране јер је био повезан с путем (16) ■

градитељи борећи се с невољама у послу којих је било превише, а знања и искуства премало.

Фараон Снефру, оснивач Четврте династије, подигао је чак три пирамиде. Прва, у Мејдуму, коју су Арапи назвали Лажна, никада није завршена јер су се спољашњи зидови урушили због лошег пројекта. Сличан план градитељи су применили и за „заломљену“ или Јужну пирамиду, али су га у току градње изменили. Пирамида је у основи грађена под углом од 54 степена, а затим је угао промењен на 42. Претпоставља се да је до промене дошло зато што су градитељи схватили да би тежина материјала пирамиде високе 97 метара под толиким углом и овог пута изазвала урушавање. Јужна пирамида постоји и данас.

Кеопсова пирамида

Био је то крај обуке и испитивања градитељских способности неимара и почетак припреме за велики подухват – подизање три велике пирамиде у Гизи.

Не зна се поуздано дали

је Куфу (од Херодота Кеопс), син и наследник цара Снефруа, био најмоћнији фараон из Четврте династије и владар Старог царства или су градитељи надмашили себе, тек – његова пирамида је највиша и најмасивнија и баца у засенак Кефренову и Микериносову које су саграђене касније. Због своје величанствености, прва је била на мети истраживања. Сва сазнања о њој објаснила су настанак друге две.

Изградња Кеопсове пирамиде почела је

око 2600. године пре наше ере и трајала је тридесетак година. Претпоставља се да су радови извођени само два или три месеца у току године за време поплава и да је у њеној изградњи учествовало сваки пут најмање између шест и осам хиљада људи – што сељака, што робова. Верује се да је за изградњу пута од Нила до Гизе дугачког 800 метара било потребно неколико година. Тим путем допреман је кречњак из Туре, 48 километара јужно од данашњег Каира, и гранит из Асуана удаљеног 965 километара. За пирамиду која је у основи квадрат, чије су стране нешто више од 230 метара и која заузима површину од преко 5 хектара а уздиже се 137 метара, утрошено је око 2.300.000 камених блокова те

ВЕЛИКА ГАЛЕРИЈА – дугачки тамни ходник – налази се дубоко у унутрашњости Кеопсове пирамиде. Иза ње је одаја у којој је сахрањен фараон. Зидови су глатке мермерне плоче.

шких просечно по 2,5 тона.

Овако велики подухват захтевао је од неимара поделу посла: једни су бринули о ма-

теријалу, други су пројектовали, трећи су градили.

Камен се допремао из три каменолома. Из најближег, у Гизи, узет је груби пустињски пешчар. Да би допремање каменних блокова било олакшано, у каменоломима су их одмах обликовали. Пошто су Египћани још 3000. године пре наше ере знали за бакар, претпоставља се да су клесари користили бакарна длета и велике, тешке маљеве с главом од диорита.

Камени блокови полагани су на земљу водоравно и у њима су, на одређеном растојању, прављене рупе у које су убациване дрвене греде и потом добро заливане водом. Натопљене, греде су се шириле и одваљивале камен. Тако су прављени блокови неправилних рубова.

Допремање камена до градилишта било је исто тако тешко јер су Тура и Асуан били далеко и са друге стране Нила. Требало их је најпре

тела јер странице пирамиде прате линију север-југ, исток-запад. Звезда водилца вероватно је била Алфа Драконис, најближа северном небеском полу.

Предуслов за стабилну грађевину, поготово таквих размера, морала је да буде беспрекорно равна основа. Верује се да су је добили на примитиван начин. У каменој основи правили су канале и пунили их водом. Према дубини воде коју су мерили на одређеним местима продубљивали су канале док на свим мерним местима није достигала исту дубину. Тако су добили савршено равну површину. Касније су рубове канала клесали до нивоа дна.

Зидање је ипак било најсложенији део посла и најдуже

је трајало. Сваки камени блок зидари су морали да дорађују како би површине биле потпуно глатке а рубови равни. Помоћу канапа са чворовима одмеравали су дужину, ширину, висину. Сваки блок имао је одређено место у грађевини и био

је обележен црвеном бојом. Преко привремених рампи људи су само уз помоћ балвана и полуга ређали камен на основу од течног малтера.

Пирамида није пуно здање. У њој су налазе две лажне и једна права фара-

СТЕПЕНАСТА ПИРАМИДА,

гробница фараона Цосера, оснивача Старог царства, прва је грађевина те врсте у Египту и најстарији камени споменик на свету. У основи је правоугаона, дужине 125 метара, ширине 115 метара, а висине 60 метара. На њој се јасно види 6 редова каменних блокова и 5 различитих стилова градње. Подигнута је у Сакари и дело је уметника Имхотепа, јединог древног градитеља чије је име уклесано у камену плочу поред пирамиде. Имхотеп је, како кажу хијероглифи, био и мудрац, царев великодостојник, намесник Горњег и Доњег Египта.

Поред Кефренове пирамиде налази се огромна СФИНГА – гранитна статуа лежећег лава с лицем фараона Кефрена. Исклесана је из једног комада камена, висока је 20 метара а широка око 80 метара.

довући до реке, утоварити на истооварити с брода, а потом допремити до Гизе. За пренос камена Египћани су вероватно користили неку врсту санки које су клизиле по песку. Иако не постоји никакав запис, верује се да су им за утовар и истоовар служиле рампе.

Невероватно тачан план

Градитељи су имали невероватно тачан план пирамиде што указује да су познавали геометрију и физику. Кеопсова пирамида у основи је правилан квадрат, одступања у дужини су незнатних двадесетак центиметара, угао косине је 51 степен и 52 минута, а разлика у завршним тачкама од десетине степена готово да је невидљива. Неки теоретичари чак верују да су градитељима као оријентир служила небеска

ЈУЖНА ПИРАМИДА саграђена је за фараона Снефруа

онска гробна одаја, галерија и ходници. Иако малих површина, у поређењу са целокупном грађевином, ове просторије одузеле су највише времена. Захтевале су милиметарску тачност, јер су неимари направили бројне препреке како би свом владару обезбедили што сигурнији пут у бесмртност и зауставили могуће пљачкаше.

Излазећи из пирамиде, градитељи су покретали замке. Срушили би три потпорна стуба у предворју и три велика камена тако су га затварала. Уклањањем још неколико стубова у великој галерији, три гранитне плоче „запечатиле“ су улазни ходник, а спољашњи улаз у пирамиду замаскирали су тако вешто да је постао готово невидљив.

Око Кеопсове пирамиде изграђене су и три мале: за чланове фараонове породице и високе званичнике, храм за сахрану, а неколико правоугаоних гробова, мастаба, саграђено је после. Претпоставља се да су у њима сахрањени најугледнији градитељи ■

Припремила
Слободанка Делибашић

ПОДНАТНИК
ЗАБАВНИК

ТРЕЋА СРЕЋА

Када је после изгреда у једном бару на Флориди полиција привела певача Денија Каталана и проверила његове податке, установила је да је господиново право име Елмер Соли и да је он, заправо, убица који је пре 27 година побегао из затвора у јужном Џерсију.

На запрепашћење полиције, одбегли робијаш није се протеклих година уопште крио. Напротив, издавао се за бившег члана музичке групе „Ша-На-На“ под именом Дени Каталано. Певао је у многим баровима на Флориди, чак се спремао да изда CD, а имао је и свој сајт на Интернету. Два пута је хапшен, једном због војње у припитом стању, други пут због вређања, али оба пута полиција није успела да открије ко је он. А онда је изазвао неред у бару...■

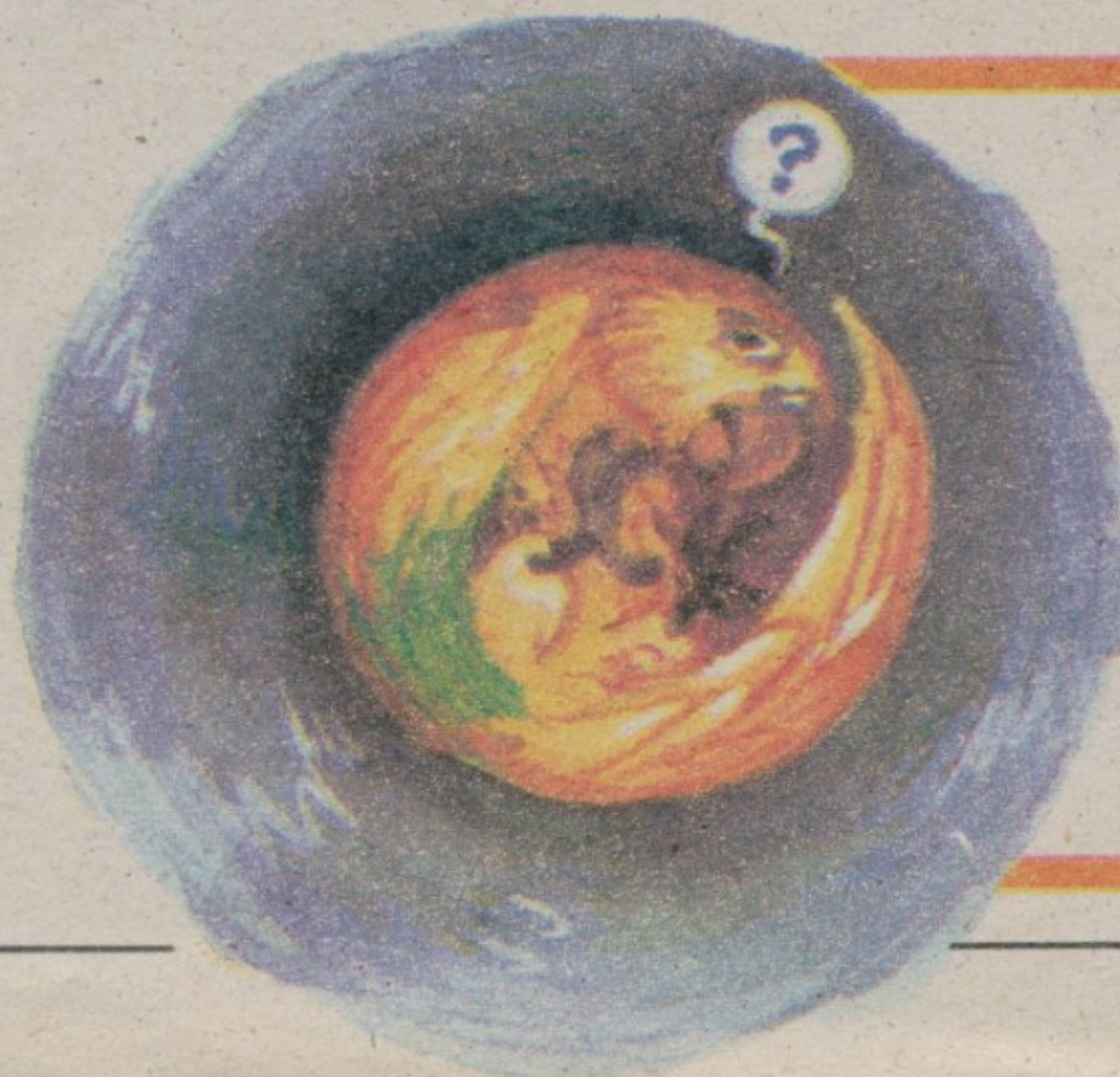

НОКТИ ИЛИ ЖИВОТ

Једна стара кинеска изрека каже да је „лепота важнија од живота“. Да је тачна, доказала је група жена из Хонг-конга које су одбиле да напусте салон за улепшавање у згради у којој је избио пожар пре него што су оне завршиле дотеривање ноктију.

Гашење пожара трајало је пуних шест сати, а да за све време бављења ватрогасаца у згради власница салона за улепшавање Ребека Ли, њене две раднице и две муштерије нису изашле из салона.

— Нисмо могле да прекидамо посао јер нашим муштеријама није падало на памет да оду пре него што се улепшају — рекла је Ребека Ли касније.■

НИКАД НИЈЕ КАСНО

Готово сви британски листови објавили су недавно вест о заиста необичном чину једне старије жене из северо-западног дела Енглеске: пре пола века није платила возну карту на линији Стоктон-Лондон, па је то урадила сада.

— Кад смо добили чек на 69 фунти, нисмо могли да се не запитамо шта је навело овог

путника да карту плати са толиким закашњењем. У пропратном писму жена је објаснила да је децембра 1950. године ушла у воз очекујући да ће карту купити код кондуктера, али он се до Лондона није појавио. Пошто је, каже, сад у годинама, а верник је, не жели на онај свет да оде с грижом савести да је учинила нешто нечасно — саопштио је новинарима представник железничке компаније „Фрст норт вестерн“ ■

УСИСАНА РАДОЗНАЛОСТ

Папагаја Бикија из британског града Локинга претерана радозналост могла је живота да стаје.

Док је његова газдарица Хелен Гудинг усисавала кућу, он се, по обичају, врзмао око ње и усисивача. Док је она не гасећи апарат, мењала четку, неопрезни Бики пришао је отвореној цеви и нестао у њој. Запрепашћена и уплашена Хелен одмах је искључила усисивач и плачним гласом позвала — ватрогасце! Заглављен у цеви Бики је безуспешно покушавао да се искобеља док му је газдарица нешто тепала покушавајући да га умири док не стигне помоћ. Ватрогасци су стигли за десетак минута и спасли радозналог папагаја ■

Илустровао
Мирољуб
Милутиновић

ПОДВАЈНИК
ЗАБАВНИК

22. 6. 2001.

ПАУКОВЕ НОГЕ

● Када се руски космонаути врате на Земљу, они из свемирске капсуле не излазе победоносног израза лица, већ их из ње износе. Тек у санитетском шатору, и то после извесног времена, усправљају се да би начинили прве кораке.

● За позив космонаута није потребна само дуготрајна обука и храброст, већ и одлично здравље, па ипак многи од њих плаћају данак свом занимању. Једно испитивање из 1997. године показало је да се од 279 космонаута Насе који су између 1988. и 1995. године боравили у свемиру њих 276 жалило на тегобе које су имали за време боравка у васиони.

● „Лежао сам на леђима, подигнутих ногу, и знао да је то био час за који сам се годинама припремао”, прича немачки астронаут Улрих Валтер о свом првом полетању у једном васионском шатлу. „А онда се догодило оно чега се сваки астронаут плаши, а о чему раније није ни сањао: страховит притисак у бешици. Никад ми се у животу није тако неодолјиво мокрило.”

● Кад му се то догодило, астронаут Валтер још није ни био у васиони. Шатл се налазио на стартној рампи, а он је лежао у астронаутској столици. У положају у коме је био, с подигнутим ногама, крв се из ногу слива у горњи део тела. Одређени сензори јављају о превеликој количини течности и укључују бубреге који одмах почињу да пуне бешику. Због тога астронау-

ти морају да имају на себи нарочите пластичне кесе или гаћице-пелене! И поред великог притиска у бешици, мокрење у оваквом положају тешко је и мучно.

● Мада су још шездесетих година неки научници тврдили да човек у бестежинском стању може да издржи само пет дана — међу њима је био и белгијски стручњак за космичку медицину Марсел Флоркен — убрзо је доказано да бестежинско стање не убија човека.

● Не убија, али смета и штети. Преноси уживо из васионских бродова као и из руске свемирске станице „МИР” најчешће показују насмејане „свемирце” који из шале пуштају да им њихове четкице за зубе лебде у простору или како крупне куглице сока усркују из „ваздуха”. Али, њихова подбула, те-

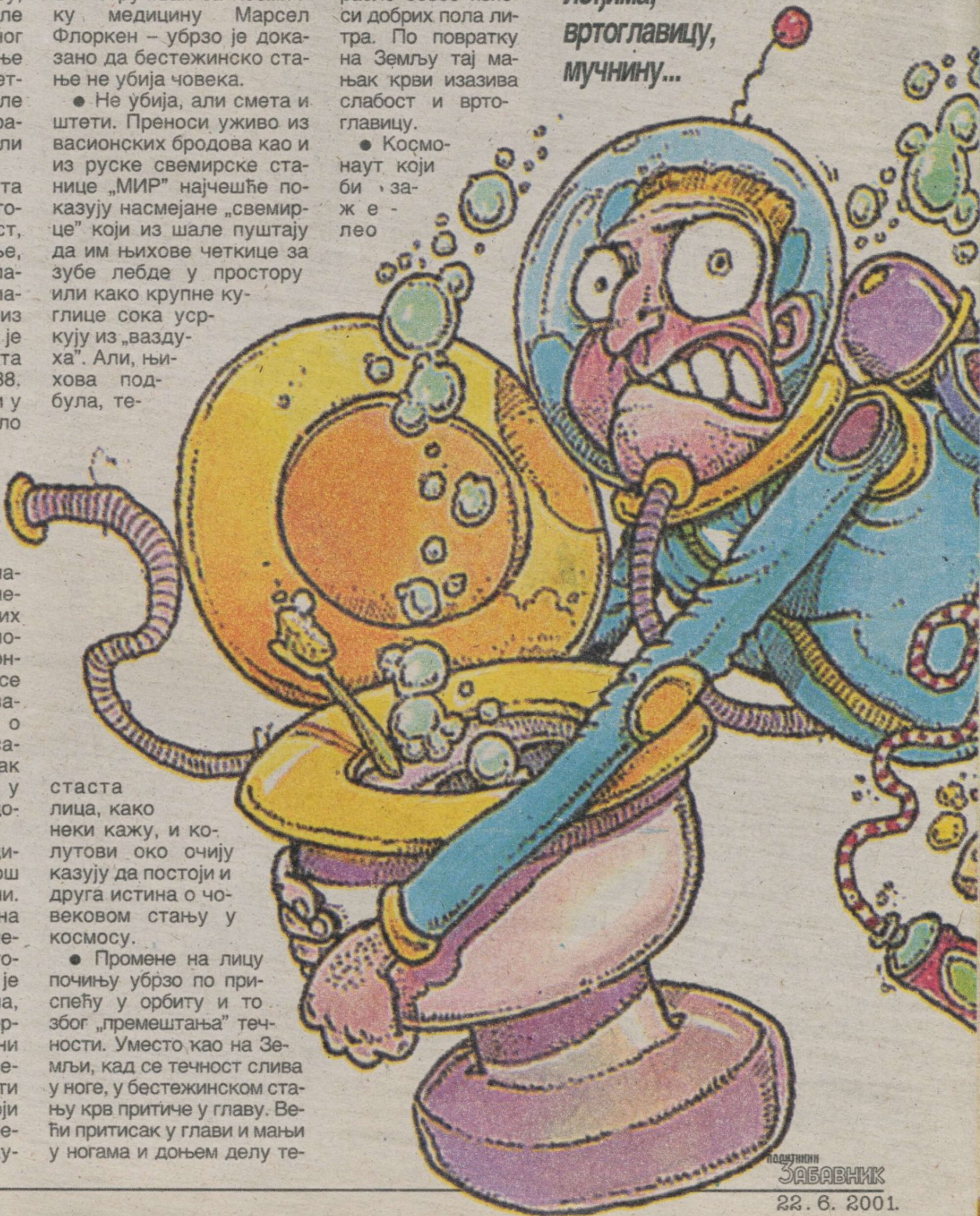
ла стварају подбуло лице и танке „паукове” ноге. Из крвних судова крв се прелива у ткиво. У току прва три сата запремина крви се смањује тако да на крају истог дана кроз крвне судове протиче до десет одсто крви мање, што код одрасле особе износи добрих пола литра. По повратку на Земљу тај мањак крви изазива слабост и вртоглавицу.

● Космонаут који би за-
ж е -
лео

Већ првог дана лета свемирски путник у бестежинском стању порасте и до седам центиметара и тек по повратку на Земљу враћа му се стара висина. А дотле треба издржати болове у леђима, вртоглавицу, мучнину...

стаста лица, како неки кажу, и колупови око очију кажују да постоји и друга истина о човековом стању у космосу.

● Промене на лицу почињу убрзо по приспећу у орбиту и то због „премештања” течности. Уместо као на Земљи, кад се течност слива у ноге, у бестежинском стању крв протиче у главу. Већи притисак у глави и мањи у ногама и доњем делу те-

И ПОДБУЛО ЛИЦЕ

да мањак течности у свом телу надокнади кафом или воћним соком биће разочаран – њиховим укусом. Због „сељења” течности слузокожа усне дупље и носа отиче, па се, као услед јаке кијавице, губи осећај и мириса и укуса. У орбити нарочито кафа нема никакав укус.

- То је један од узрока зашто многи космонаути изгубе апетит. Други разлог губитка апетита је у томе што је у бестежинском стању потребно мање снаге но на Земљи, па се знатно мање осећају и глад и жеђ. Астронаути мање једу, узимају мање течности и стога мршаве.

- Убрзо по приспећу у орбиту, до две трећине космичких

истог дана, изгледаће да је он, због истезања кичме, „порастао” и до седам центиметара. Због те промене на кичми многи астронаути за време лета осећају болове у леђима. Тек по повратку на Земљу космичком путнику враћа се стара висина.

- У бестежинском стању ствара се мање црвених крвних зрнаца него на Земљи. Крвотоком се зато преноси мање кисеоника, а последица тога је смањена способност астронаута за трајније

месеца у васиони кости пете, на пример, садрже седам одсто калцијума мање. У току разграђивања калцијум (из костију) и калијум (из мишића) претварају се у крв и урин астронаута. Калцијум се путем мокраће излучује и може са другим материјама – цистином на пример – да ствара бубрежне каменце. Због калијума долази до промене рада срца.

- Пре но што је руски космонаут Владимир Титов крајем децембра 1987. године требало да оде на свемирску станицу „МИР” на којој се налазио Јуриј Романенко, стручњаци на Земљи опоменули су га да свог великог пријатеља при сусрету не стегне јако на груди јер би после десетомесечног боравка у космосу Романенкова ребра могла попуцати као стакло.

- За време двомесечног свемирског лета ноге астронаута из „Скајлаба 2” изгубиле су једанаест одсто мишићне запремине и 25 одсто снаге. Омршавеле, оне и обликом подсећају на ножице паука.

- Кад увече првог дана боравка у космосу астронаут легне да спава, односно кад се увуче у своју причвршћену врећу, очекује га још један феномен: мада су му очи затворене, њему се чини да види силне звезде-падалице. Зрачење које изазива ову појаву може касније да буде узрок појаве рака и да штетно утиче на потомство космонаута.

- Светски рекордер у дужини непрекидног боравка у свемиру Валериј Пољаков провео је на станици „МИР” 438 дана. Рачунајући и остале боравке, он је у васиони боравио укупно 600 дана. И поред тога, 1995. године изрекао је веома обесхрабрујуће мишљење: „После два лета моје тело је у таквом стању да би трећи лако могао да изазове веома штетне последице” ■

К. В.

путника почиње да пати од вртоглавице, прекомерног знојења, мучнине и повраћања. Разлог: поремећај центра за равнотежу и оријентацију. Њихов мозак више „не зна” шта је горе а шта доле, шта лево а шта десно.

- Већ првог дана лета тело астронаута трпи промене. Без Земљине теже еластични лигаменти између пршљенова истезу се, а с њима и читава кичма. Ако се одмах по узлетању измери дужина астронаута (намерно не кажемо висина), па се мерење понови на крају тог

напоре. Вероватно је с тим у вези и слабљење одбрамбеног система. Крајем 1985. године Совјети су морали да прекину један подухват у свемиру јер космонаут Владимир Васјутин није могао да савлада сасвим обичан назеб.

- Не смањује се у бестежинском стању само стварање црвених крвних зрнаца, већ и лимфоцита који се у човековом телу боре против узрочника болести. Можда је и стално отечена слузокожа узрок повећане подложности болестима. Због тога су, тврде стручњаци, астронаути седам дана пре полетања осуђени на строг карантин. Ако се код неког открије и најмањи знак заразе, он се искључује из посаде, а за остале се карантин најчешће продужава!

Илустровао
Добросав Боб Живковић

ПОСВЕТАНИ
ЗАБАВНИК

22. 6. 2001.

„Он ће постати чувен и неће ме чудити ако се у будућности данашњи дан буде звао Дан Харија Потера.“ Тако пише на једној од првих двадесетак страница бестселера Џоан Роулинг „Хари Потер и камен мудрости“. А следећи Потеров дан биће 16. новембар ове године, јер ће се тада са великим сјајем одржати светска премијера филма о пустоловинама малог чаробњака.

Читаоци ове код нас веома популарне књиге сигурно с нестрпљењем очекују филм о Харију Потеру, поготово што је владало мишљење да ће његове доживљаје, бар како их је замислила Роулингова, бити изузетно тешко приредити за филм. Али, то мишљење нису у потпуности делили филмска компанија „Ворнер Брос“ и редитељ Крис Колумбус, познат по филмовима „Сам у кући“ и „Маћеха“. За тумача насловне улоге после много перипетија, а на наваљивање славне списатељице чија је књига „Хари Потер и камен мудрости“ у свету продата у тиражу већем од 40 милиона примерака (!), одабран је досад непознати 11-годишњак Данијел Редклиф.

На овим страницама објављујемо фотографије из филма „Хари Потер и камен мудрости“ са одломцима из књиге уместо потписа за слике.

1 Коверат од жутог пергамента био је дебео и тежак, а адреса на њему била је исписана смарагдно-зеленим мастилом.

MR H. POTTER.
The Cupboard under the Stairs.
4, Privet Drive.
Little Whinging.
SURREY

четрнаест

СЛИКЕ ИЗ ПАРАЛЕЛНОГ СВЕТА

КЊИГЕ О ХАРИЈУ ПОТЕРУ НАЈЗАД СУ СТИГЛЕ НА ФИЛМ. ПРЕМИЈЕРА ЈЕ ЗАКАЗАНА ЗА 16. НОВЕМБАР ОВЕ ГОДИНЕ. ЕВО ФОТОГРАФИЈА ИЗ ФИЛМА, ПА ПРОВЕРИТЕ ДА ЛИ СУ ЈУНАЦИ И СЦЕНЕ ОНАКВИ КАКВИМ СТЕ ИХ И ВИ ЗАМИШЉАЛИ

Хари радо проводи време у друштву своје сове. Одлучио је да је зове Хедвига.

2

Ујак Вернон вриштао је у паници. Тетка Петунија у страху је покушавала да дође до даха.

3 ... као кугле испале из камина, стигло је 30-40 писама...

4 На колосеку је стајала спремна тамноцрвена парна локомотива. Изнад ње је писало: Хогвартс-експрес, 11 часова.

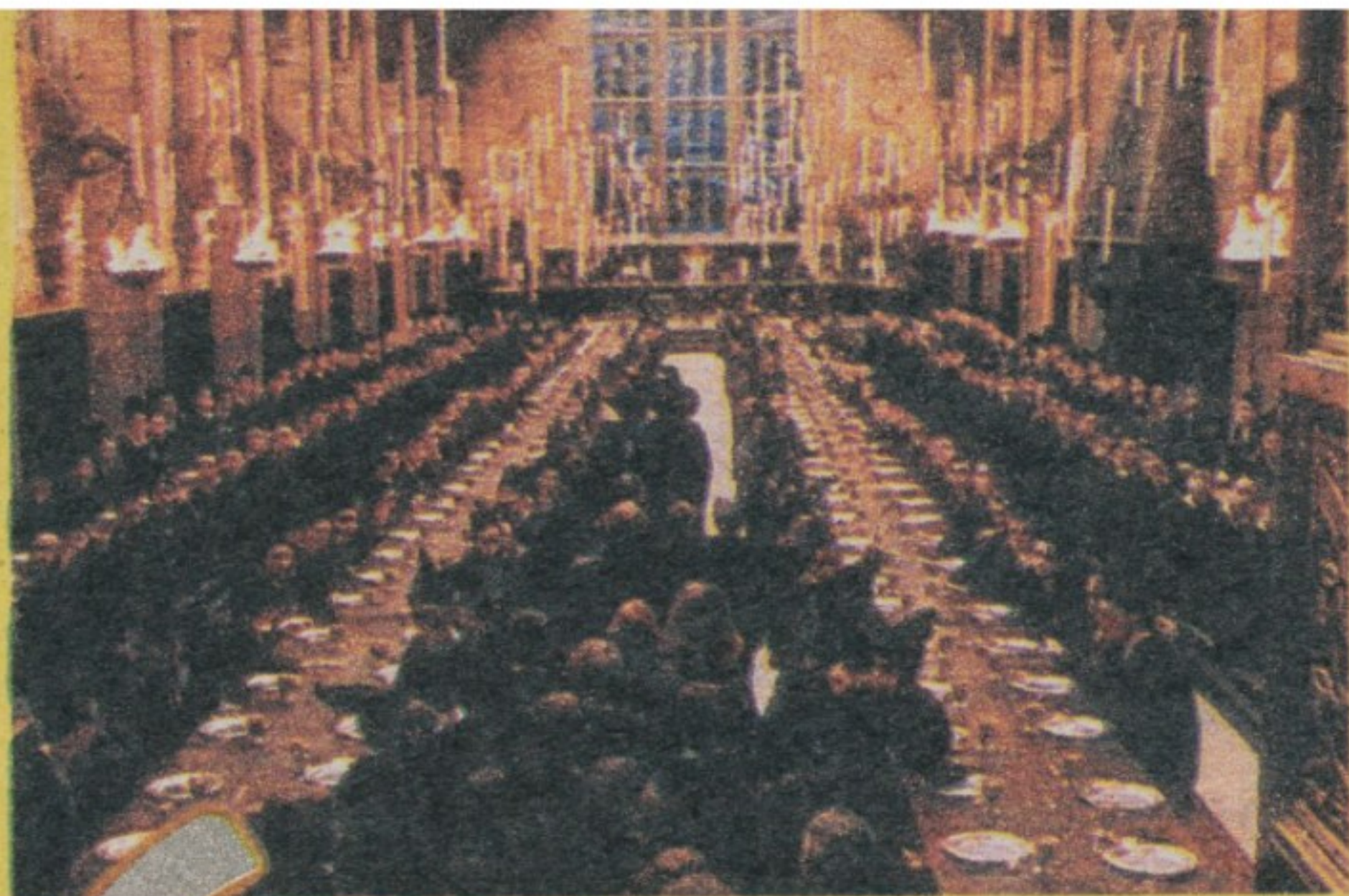

5 Хегрид је био двоструко виши, а најмање пет пута шири од обичног човека. Био је безобразно дебео...

ЗАБАВНИК

22. 6. 2001.

6

... велика сала. Хари о таквом чудесном месту није могао ни да сања. Хиљаде и хиљаде свећа обасјавале су хол изнад четири дугачка стола за којима су седели остали ученици.

7

Рон се на-мрштио: „Ја сам шести у нашој породици који иде у Хогвартс и од мене се много очекује.”

8

Хермина је имала густу смеђу косу и веома издужене предње зубе.

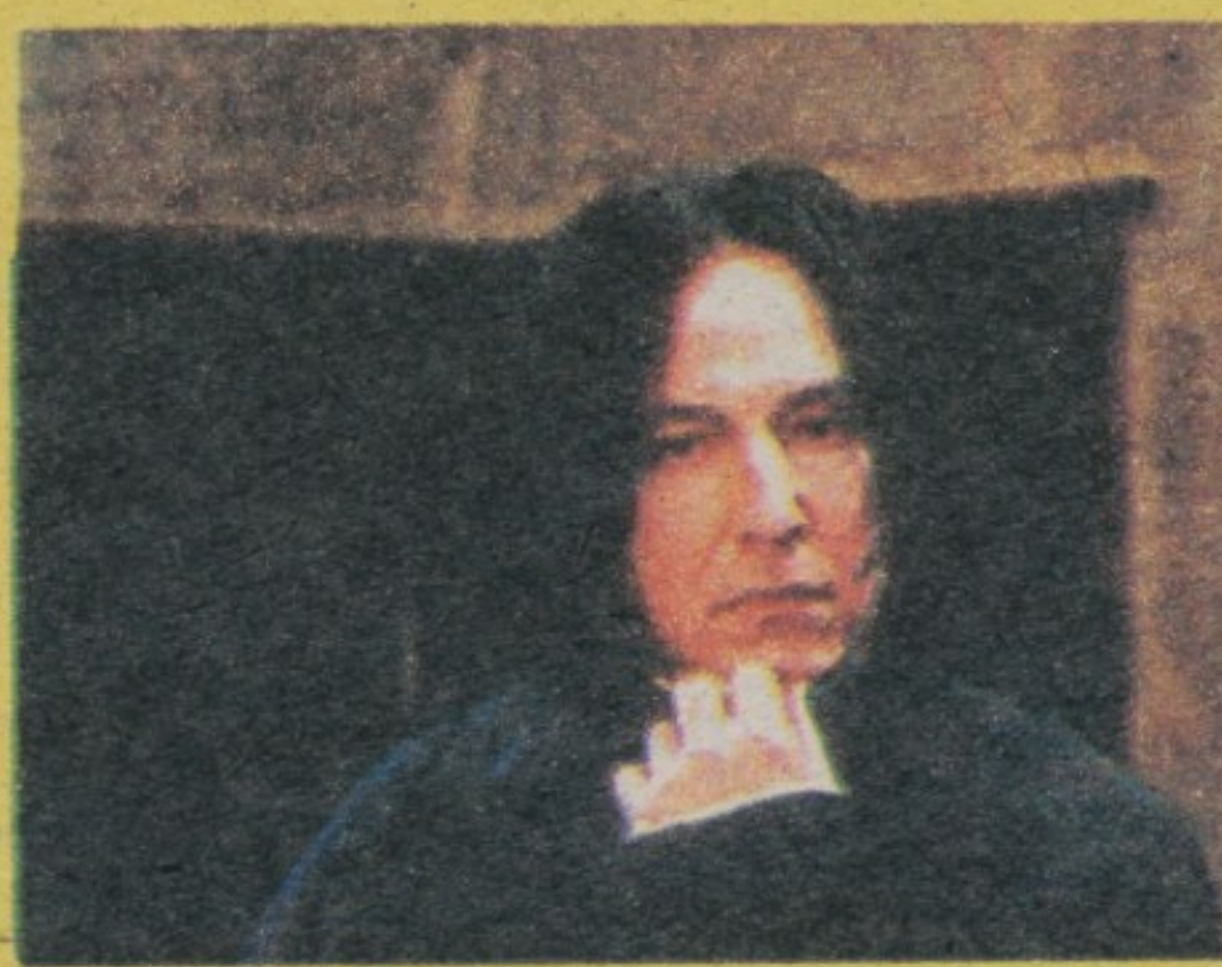
9

Корачали су иза Хегридове светиљке, дуж сеновите стрме стазе и избили на ливаду у сенци замка.

10

У време доручка на стотине сова изненада је улетело у велику собу и почело да кружи око столова...

11

Професорка Мекгонагал имала је строг израз лица и Харијева прва помисао била је: Са њом се не треба качити.

12

На почетку школске године Харију се чинило да га професор Снејп не воли.

13

... и тамо усред дугачких столова на једној великој столици седео је Албус Дамблдор. Његова сребрнаста коса била је једино у целој соби што је светлуцало као у духа. Уз очаравајући осмех погледао је ученике: „Добро дошли у Хогвартс на почетак школске године!”

У тренутку је поверовао да има ноћну мору.
Гледали су право у очи једном чудовишту.

14

15

Тог поподнева потрчали су Хари, Рон и други „грифиндорци“ до школске пољане где је требало да се одрже први часови летења.

16

Часовима летења Хари се радовао више него свему осталом. Мадам Хох показала им је како се пење на дршку метле. Она је ишла испред редова и надгледала да ли су им покрети правилни.

шеснаест

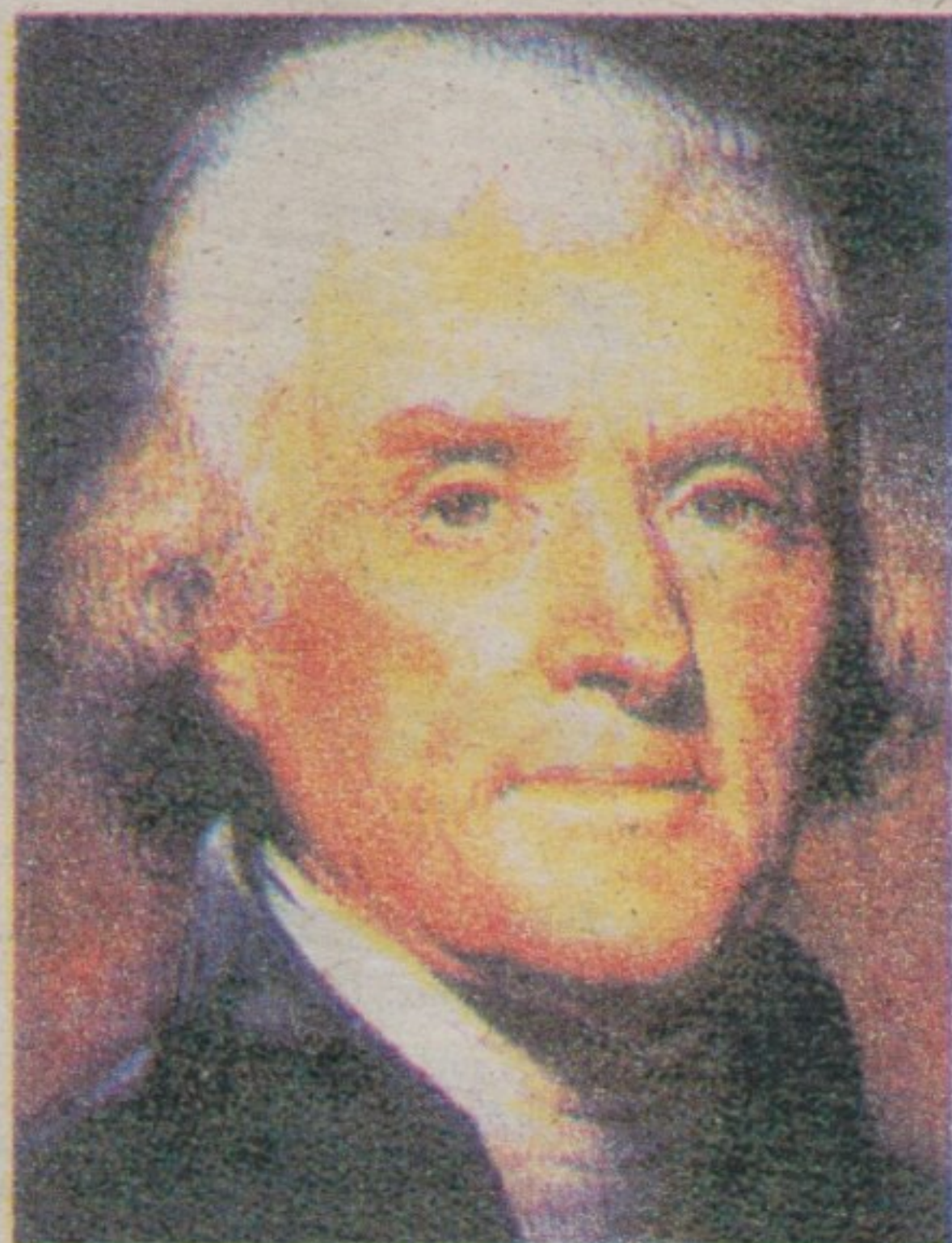
С ОНЕ СТРАНЕ

ВЕРОВАТНОГ

ОДЛОЖЕН СУДЊИ ЧАС

Нема тога ко се не за-
пита да ли је могуће
одложити смрт.

Према резултатима вишегодишњег истраживања америчког социолога Дејвида Филиса, то није немогуће. Филис је проучавао јеврејску заједницу у САД и смртност њених чланова. Пасха или Песах, дан који се слави у спомен ослобођења из ропства у Египту, за Јевреје је празник од изузетног значаја. Зато је Филис покушао да утврди да ли је смртност мушкараца из ове америчке заједнице иста три месеца пре и после Пасхе. Резултат је показао да се после тог празника смртност повећала за око пет одсто.

Слично истраживање овај научник је спровео и међу становницима Калифорније кинеског порекла. Дошао је до закључка да се међу женама - које су имале важну улогу у празновању „Месечеве жетве“ смртност повећала за три одсто после завршеног славља.

— Тешко је овакве закључке научно поткрепити — признаје Филис — али је — додаје — готово сигурно да је сваки појединац у стању да утиче на свој судњи дан, и одложи га после неког веома важног тренутка. Може то да буде неки верски, државни или породични празник.

И, за крај, ево једног примера из америчке историје који је Филис такође имао у виду. Томас Џеферсон, амерички председник од 1801. до 1809. године, данима је лежао болестан. По речима најближих, 3. јула 1826. отворио је очи и упитао да ли је тога дана 4. јул. Када су му рекли који је датум, поново је спустио главу на јастук и заспао. Идућег дана је умро. Као да је чекао дан када ће земља, у чијем је стварању учествовао, прославити 50. рођендан. Јер, Декларација независности, коју је готово целу саставио Џеферсон, усвојена је 4. јула 1776. године ■

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Тридесетдвогодишњи Марк играо је четири пута недељно бејзбол са својим колегама полицајцима. Играо је и са сином и често је говорио својој жени: „Рајан је талентован, ко зна, можда ће једног дана постати професионалац!”

Дечак је био оличење здравља, пуначак колико треба, живахан мало више него што треба. Родитељи на њему никада нису приметили ништа необично. Али, на редовном прегледу августа 1991. године лекару се учинило да су Рајанова глава и јетра сувише велике за његов узраст и упутио их је код др Лу-

добру вест”, рекао им је. „Ваш син је позитиван на генетску болест која се зове MPS I.” Марк и Џин никада нису чули за такво обољење и запрепашћено су слушали лекара. Он им је објаснио да у Рајановом организму не постоји веома важан ензим неопходан ћелијама за разграђивање шећера. Без тог ензима молекули шећера таложе се у дебелим слојевима док не запуше ћелије, при чему долази до оштећења органа, а зглобови постају све крући. Деца са том болешћу готово никада не доживе двадесету.

За ту болест не постоји лек. А по-

СМРТНА ПРЕСУДА

ЗА РАЈАНА

– Ваш син је позитиван на генетску болест која се зове MPS I – рекао је лекар Марку и Џин Дант. – Он нема ензим неопходан ћелијама за

разграђивање шећера. Деца рођена без њега ретко доживе двадесету

Као и милиони поносних очева, и Марк Дант из Королтона у Тексасу имао је велике снове за свог трогодишњег сина Рајана.

иса Вабера, специјалисте за дечију генетику.

Доктор Вабер је начинио неколико анализа и позвао Дантове чим су стигли резултати. „Немам за вас

што је прилично ретка – има је свега неколико хиљада деце у целом свету – фармацеутске компаније нису показале нарочиту жељу за истраживањима да би се

 пронашла нека терапија. „За Рајана можете да учините само једно, да га волите док је с вама“, завршио је др Вабер.

Појавио се истраживач

Отприлике у време када су Дантови сазнали за Рајанову неизлечиву болест, млади научник грчког порекла Емил Какис правио је више него скромну лабораторију у нечему што је личило и на складиште и на шупу.

Доктор Какис је докторирао биохемију, завршио је специјализацију из генетике и управо је добио стипендију у Медицинском центру Харбор чувеног Калифорнијског универзитета Лос Анџелес познатијег као UCLA. Занимала га је недовољно истражена научна област. Био је убеђен да је на помолу лек који би учинио подношљивијим живот многих деचाка и девојчица и, зашто да не, када се усаврши, спасао их неизбежне смрти. На посао се бацио с једним циљем: да направи ензим који недостаје и одговарајућу терапију за болест MPS I.

Месецима пошто су сазнали дијагнозу, Марк и Џин Дант били су обрвани тугом и свакодневне дужности обављали су као месечари. Из ноћи у ноћ Марк је будан лежао у кревету гледајући у плафон и покушавајући да се помири са стварношћу да његов мали син лагано умире. По савету др Вабера, једном је отишао у Денвер на скуп под покровитељством Националног удружења за MPS I, организације за породице чија су деца жртве ове болести. Тамо је из прве руке сагледао ужасе MPS – дечаке и девојчице укрупњених зглобова, дванаестогодишњаке на менталном нивоу шестогодишњака, децу осуђену на муке и смрт.

Видео је и њихове родитеље, веома нежне, али као помирене са судбином коју Марк није могао да прихвати. Одлучио је да се бори за Рајанов живот, само није знао како.

Да ли ћу умрети?

Једног дана Рајан се из забавишта вратио у сузама. Родитељима је испричао да се споречкао с другом, али да не плаче због тога. „Он ми је рекао да ћу ускоро умрети. Да ли је то истина?“, рекао је Рајан.

Џин га је узела у крило. „Није осамнаест

истина“, казала му је благо. „Свако се понекад разболи. Ти имаш нарочиту болест која се зове MPS I. За њу још нема лека, али сам сасвим сигурна да ће га научници ускоро измислити.“ Рајан се одмах утешио и заборавио незгоду из забавишта.

Али, његова болест брзо је напредовала. У првом разреду основне школе почео је да добија страшне главобоље, праћене повраћањем. Више пута месечно отац је морао да га из школе враћа кући. Због великог броја изостанака понављао је разред.

Након године упорног рада, гаје-

Доктор Емил Какис

ња ћелија у бочицама и прочишћавања њихових протеинских излучевина кроз лавиринт стаклених цевчица, др Какис је успео да створи ћелије способне да производе ензим који је недостајао оболелима од MPS I.

Испитао га је на псима без тог ензима и у року од неколико недеља опасне наслаге шећера у њиховим ћелијама почињале су да се разграђују. Доктор Какис је био уверен да би ускоро могао да добије прочишћени облик тог ензима који би се давао болесној деци. Он их, вероватно, не би сасвим излечио, али би болест ублажио и продужио им живот док се не пронађе бољи лек.

Рајанова фондација

У јесен 1992. године Марк и Џин Дант основали су добротворну Рајанову фондацију за децу оболелу

од MPS I, чији је новац намењен истраживањима те болести што би, једног дана, довело до проналаска одговарајућег лека.

Фондација је привукла велики број добровољаца који су широм Тексаса и околних држава тражили дародавце, приређивали разна такмичења и скупљали прилоге. Највише новца, 25.000 долара, донео им је турнир у голфу, па су наставили с њима. Марк је сваки долар слао Удружењу MPS.

Рајаново стање сваким даном се погоршавало. На прегледима је установљено да су му се јетра и слезина надуле и да су двоструко

веће него код здраве деце. Морао је и хитно да оперише килу после чега је добио јаке болове у врату и леђима. Испитивања су показала да му је притисак кичменог ликвора забрињавајуће висок.

У децембру 1994. године др Емил Какис изгубио је сваку наду: ниједна фармацеутска компанија којој се обратио није у његово истраживање хтела да уложи новац, а без тога његов рад на ензиму није могао да напредује.

Некако у то време Марк и Џин налазили су се у Орланду на Флориди на састанку Националног удружења MPS I. Ту су упознали др Елизабет Нојфелд, познатог истраживача ове болести. Она им је причала о научнику из Калифорније који је у тим истраживањима отишао најдаље, али због недостатка новца не може да их настави.

После непроспаване ноћи Марк је телефонирао др Какису и упознао га с Рајановом фондацијом. „Од данас ће свака пара коју скупим ићи за ваша истраживања“, рекао му је. Научник није веровао ушима. „Потрошио сам сав свој новац, али знам да сам на правом путу“, одговорио је Марку. „Бићу вам захвалан на помоћи коју можете да ми пружите.“ Марк је рекао: „Ја сам вама дубоко захвалан на раду којим се бавите!“

Чудо од пет милиона долара

Марк и Џин су се, као дављеник за сламку, ухватили за веровање да ће др Какис пронаћи прави лек мада нису били сасвим сигурни да ће њихов Рајан то дочекати. Њему је стомак већ био надут као балон, прсти су му се изувјали, није мо-

гао да подигне руке и сам навуче одећу.

Током три године стотине хиљада долара из Рајанове фондације омогућиле су др Какису да ради. У лабораторију је долазио рано, у њој остајао до после поноћи и успео је, на крају, да прочисти ензим. Тиме је прескочио најтежу препону, само трка још није била добијена.

Количина ензима неопходна за испитивање на људима захтевала је далеко више новца него што је пристизало из Рајанове фондације. Доктор Какис није губио наду. Пошто му се једно чудо већ догодило, веровао је да ће доћи и друго. И дошло је.

Прича о његовом успешном раду стигла је до Гранта Денисона, директора биотехнолошке компаније „Бајомарин фармасјутикл“ у Новату у Калифорнији која је почела истраживање начина за лечење MPS I.

Једнога дана 1996. године др Какис је одговорио на телефонски позив и у неверици саслушао Денисона који му је говорио да „Бајомарин“ жели да уложи новац у његов рад и, када то буде могуће, изнесе лек на тражиште. Доктору Какису је убрзо стигло пет милиона долара.

Трећи од десеторо

Рајан је 13. фебруара 1998. године лежао на децјем одељењу интензивне неге у Медицинском центру Харбор Калифорнијског универзитета Лос Анђелес. Изабран је да буде треће од десеторо деце која ће бити подвргнута експерименталном лечењу др Емила Какиса.

Поред Рајановог кревета седели су Марк и Џин. Недалеко од њих др Какис је подешавао уређај којим ће се раствор унети у Рајаново тело. „Спремни смо“, рекао је најзад и позвао Марка и Џин да му приђу. „Ово ћемо да урадимо заједно“, рекао им је и све троје су ставили прсте на дугме машине и пустили је у погон.

Недељу дана касније Рајан је стајао испред огледала запрепашћен. „Мама, тата, погледајте колико ми се смањио стомак!“, викнуо је. У року од шест месеци јетра и слезина такође су му се смањиле, зглобови постали гипкији, снага се повећала.

Данас Рајан у Даласу добија четворосатне инфузије ензима сваког понедељка. Од дана када је почело његово лечење угојио се 17 килограма и порастао око 13 центиметара. Главобоље су му се знатно проредиле и блаже су, пр-

сти су му се исправили. Људи више не гледају у њега као у чудо и више није најнижи у разреду.

Марк и Џин Дант као и др Емил Какис надају се да ће Федерална управа за лекове САД ускоро одобрити општу примену ензима за

оболеле од MPS I. Рајанова фондација и даље прикупља новац и то за истраживање начина за промену „погрешног“ гена што ће, како кажу, бити последњи корак у лечењу и излечењу од MPS I.

За детаљнија обавештења посетите Интернет сајтове Рајанове фондације (ryan-foundation.org) и Удружења MPS (mpssociety.org) ■

Б. Д.

Марк и Рајан, отац и син, који заједно играју бејзбол откако је Рајан проходао

НЕКА БУДЕ РЕЧЕНО ДА СУ ЈЕДНОМ ДАВНО, ДАВНО, ДА НИКО НЕ ЗНА
ТАЧНО КАДА, ПОСТОЈАЛА ЧЕТИРИ КРАЉЕВСТВА КОЈИМА СУ ВЛАДА-
ЛА ЧЕТИРИ БРАТА, СВА ЧЕТВОРИЦА ЖЕЉНА ВЛАСТИ НАД ОСТАЛИМА
И ЦЕЛИМ БЕЛИМ СВЕТОМ. НЕКИ СУ, ДОДАШЕ, ОД ТОГА СВЕТА СТИЦАЛИ
И ДЕБЕЛУ КОРИСТ. ЈЕДАН ОД ТАКВИХ ОСТАО ЈЕ ЗАПАМБЕН И ДО ДА-
НАШЊИХ ДАНА...

...ЗВАО СЕ ДВЕЖ. БИО ЈЕ ТРОЈ НЕ-
ВЕРОВАТНЕ ВИСПРЕНОСТИ И ВЕ-
ШТИНЕ... ПРОВИСВЕТ КОЈИ ЈЕ
СЕДЕО НА СВЕ ЧЕТИРИ СТОЛИЦЕ
ГОСПОДАРА РАТА.

ГОСПОДАРИ РАТА

НАПИСАО СТИВ СКИТС НАЦРТАО ДЕЈВИД ВЕНЦЕЛ

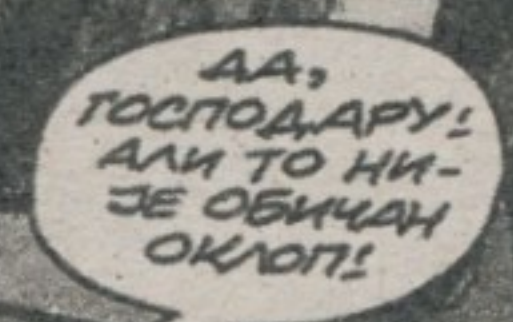
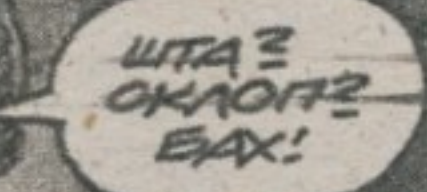
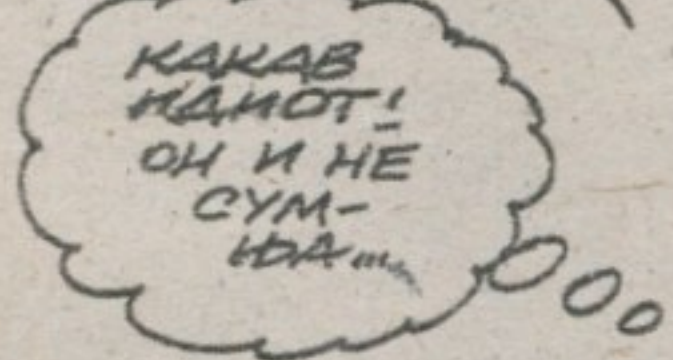
3

ОНИ УЋОШЕ У ОГРОМНУ РА-
ДИОНИЦУ У КОЈОЈ СУ ПО-
СЛОВЛА НЕОБИЧНА БИГА
ВОЂЕНА ПРАВИМ НА-
УЧНИМ ГЕНИЈЕМ.

О, БАШ МИ
ЈЕ ДРАГО ДА
ВАС ВИДИМ!
СПРЕМАМ САМ ДА
ВАМ ПОКАЖЕМ
НОВО ЧУДО, МО-
ЖДА НАЈВЕЋЕ
ДОСАД!

Онда, Лео,
пријатељу
мој, сиђи од-
атле да се не
довикује-
мо!

УСКОРО, У ПРЕПУНОЈ
АВОРАНИ ЗАМКА, КРАЉ ЈЕ
ОТКРИО СВОЈЕ НАЗНОВИ-
ЈЕ ЧУДО

БЕРНИ ВИТЕЗО-
ВИ, УПОЗНАЈТЕ НЕ-
КОГА КО ЋЕ ВАС
ВОДИТИ У
БИТКЕ!

МОЖЕ-
ТЕ И ДА
ГА ПОЗДРА-
ВИТЕ!

ХА, ПРА-
ЗНОГЛАВЦИ!
ШТА ЈЕ?

ИЗГУБИЛИ
СТЕ МОЈ
ГОВОРА?

УМЕМО МИ
ДА ГОВОРИМО,
ГОСПОДАРУ, АЛИ
НЕМАМО ПРАВЕ
РЕЧИ!

ДА БИ НАС
НЕКО ВОДИО У
БИТКЕ, МОРА
ДА СЕ ДОКА-
ЖЕ!

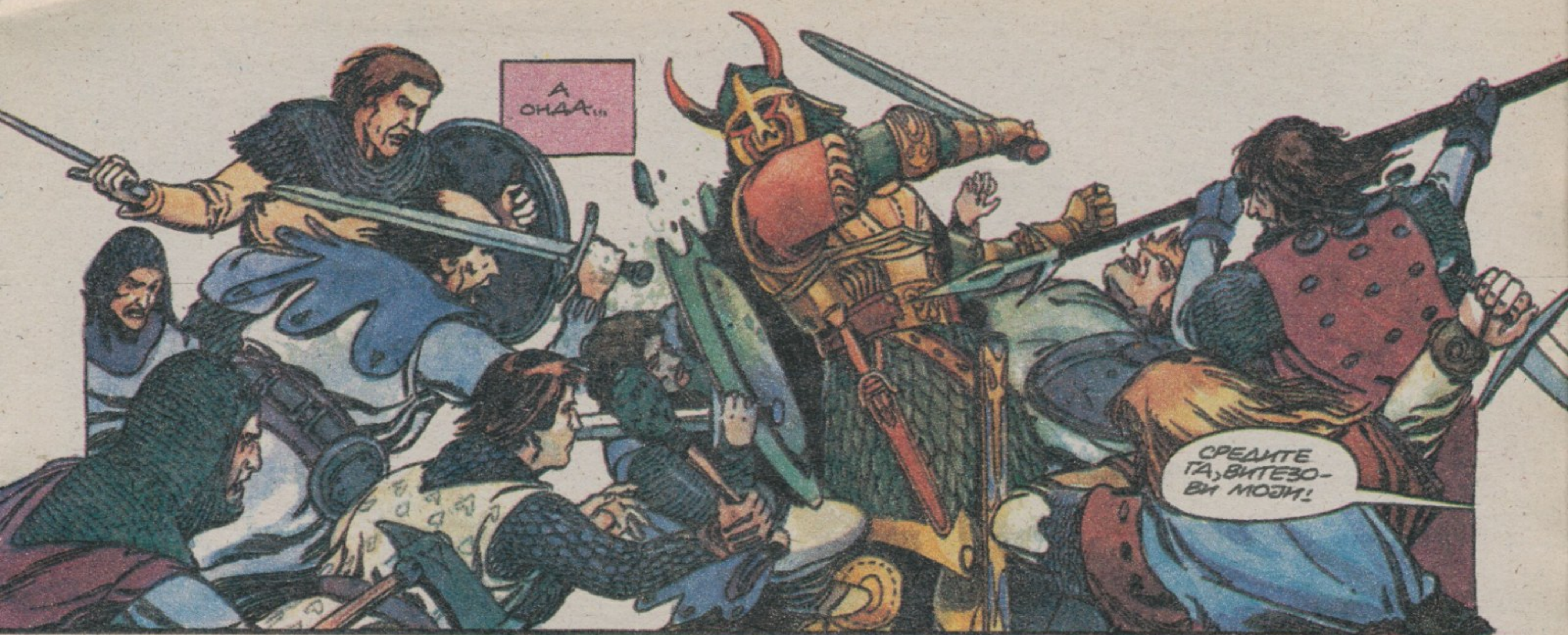
ТО ВАЖИ
И ЗА ЊЕГА!
ДА ВИДИ-
МО

„ДА КА-
КВОГ ЈЕ
ТАЈ МА-
ТЕРИЈА-
ЛА!

ВИТЕЗ ЈЕ ЗАДАО СВОЈ
НАЈЖЕШЋИ УДАРАЦ,
АЛИ

ТАКО МИ
СВЕГА, ОВАЈ
ЈЕ НЕУНИ-
ШТИВ!

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

Злокобни шапат, прислушкивање, страх од суседа, издаја и потказивање и најближих, све је то претходило терору који је деценијама, па и вековима, претио становништву средњовековних градова и села. Многобројна војска инквизитора која је подразумевала свештена лица, у најранијем раздобљу реда доминиканаца а затим и језуита, затим писаре, бележнике, архиваре, па војнике, шти-тоноше, затворске чуваре и целате ушла би у град и заузела место у бискупском двору или манастиру. Пошто би се сместили, дошљаци би објавили „време милости“ које је обично трајало недељу дана. То је рок у коме би становништву било дозвољено да се добровољно јави и покаје због своје кривице – а кривица је, зна се, припадност некој од јеретичких секти као што су: албижани, катарии, патарени, богумили – па нико ко се своје вере одрекне неће бити осуђен на смрт, затвор или одузимање имовине. Али, зато ће морати да пружи дошљацима обавештења о осталима који то нису учинили и који ће због тога тешко страдати.

Ипак, и ови „покајници“ инквизиторима ће пружити било какву прилику за бар најмању казну коју ће им изрећи, да не би изгледало да су сасвим безгрешни, па су себе оптуживали за безначајне и измишљене преступе за које су добијали исто тако безначајне казне. Тако је неки млинар из Белкера, на пример, „признао“ да није веровао у помоћ светог Мартина када је градио свој млин, а затим је потказао суседа који је пре двадесет година поздрављивао јеретика у пролазу. Е, то је већ било довољно да се сусед позове на суд, после чега тешко да би се кући жив вратио. Имена потказивача чувала су се у тајности, а две такве изјаве биле су довољне да се против потказаног поведе истрага.

Поступак инквизиције у многоме се разликовао од поступка који се примењивао над криминалцима, лоповима, насилницима и убицама. Јустинијанов законик, на коме се заснивао казни поступак, осигуравао је оптуженом низ права, тужилац је морао да прикупи све могуће доказе, сведоци који би могли

ЗАБАВНИКОВ ИСТОРИЈСКИ ЗАБАВНИК

ОНИ ЗНАЈУ СВЕ

бити пристрасни у свом сведочењу искључивали би се из поступка, а потказивач и оптужени били су суочавани.

Ништа од свега тога није остало у суду инквизиције, на првом месту зато што на основу редовног судског поступка није било могуће искоренити јеретике. Закон би их у великом броју случајева заштитио, а то свакако није био циљ инквизиције. Додуше, адвокатска одбрана у начелу се дозвољавала, али онај који би се тога прихватио излагао се опасности да и сам буде окривљен због јереси. Сведоци су саслушавани иза затворених врата, није се знало шта и о коме говоре. Оптужени није знао оптужницу, те је често признавао и више од онога за шта је оптужен. Признање постигнуто применом тортуре озваничено је булом папе Иноћентија III од 15. маја 1252. године, али је признање оптуженог и пре тога било чиста формалност јер инквизиција је и без њега о свакоме „знала све“ ■

С. Н.

Илустровао Алекса Гајић

АКО СЕ МЕСЕЦИ ПОТРОШЕ...

После смрти цара Августа, 14. године, за његовог наследника био је изабран његов усвојеник, а касније и зет, Тиберије који је дуго одбијао да заузме место преминулог владара. Тиберије је ишао тако далеко да је предлагао поновно увођење републике, док је Сенат настојао да нађе довољно убедљив разлог да свог педесетпетогодишњег кандидата за новог цара убеди да је рођен за тај положај. Заиграли су на његово самољубље, па су предложили да један месец у години назову по његовом имену као што је по преминулом Августу био назван месец август. Али, Тиберије је и тај предлог одбио. Питао је, наиме, чланове Сената шта ће урадити ако тај обичај постане правило, а догоди се да су сви месеци „потрошени“ и да за неког будућег новог владара не остане ниједан■

Илустровао Алекса Гајић

НЕСВАКИДАШЊЕ РАТНЕ ПРИЧЕ

СЛУЧАЈ ЧАРЛСА А. ЦЕЈМСОНА

Ни име брода на коме је тешки рањеник наводно служио, ни сам Цејмсон никада нису нађени у документима америчке или британске војске

Фебруара 1945. године у бостонску луку упловио је транспортни брод са тешким рањеницима из Европе. Међу њима се налазио и војник коме је на картончићу с личним подацима који је носио на ланчићу око врата писало: „Чарлс А. Цејмсон; вероисповест: католичка; држављанство: САД; брод: Кати Сарк.“ Чарлс А. Цејмсон имао је ране на леђима и глави и био је у коми.

Када је три године касније дошао свести, испоставило се да је готово потпуно изгубио памћење. Говорио је с тешком муком и са лекарима и особљем болнице споразумевао се пишући. Једино чега се сећао били су више него штурни подаци, одштампани на његовом картончићу.

Ни после темељних провера име Чарлса А. Цејмсона није нађено у списковима и архивима америчке војске или трговачке морнарице. Истражитељи нису имали више среће ни с бродом који би се звао „Кати Сарк“. Изузме ли се бојни брод под тим именом који јесте постојао – али читав век раније.

Али, Чарлс Цејмсон зато је напамет знао имена читавих давно упокојених посада пароброда из многих крајева света, а када су му једном приликом показали фотографију здања Поморске академије британске Краљевске морнарице у Госпорту, без оклевања је навео назив установе и име града. Но, ни Енглези у својим списковима нигде нису нашли некога ко би се звао Чарлс А. Цејмсон.

Једног дана пацијент се најзад присетио нечега што ниједном до тада није поменуо: да је члан посаде трговачког брода „Хинемоа“ потонулог у Ламаншу. Испоставило се да је брод под тим именом заиста потонуо на месту које је Цејмсон назначио. Само што га нико од преживелих, када су им показали фотографију човека који је за себе тврдио да се зове Чарлс А. Цејмсон, није препознао као члана посаде злосрећног брода.

Упркос томе што је његова фотографија у оно време објављена у свим водећим дневним и недељним листовима савезничких земаља, за дванаест година, колико је несрећни Цејмсон провео у болници, нико га никада није препознао. Ко је био Чарлс А. Цејмсон?■

М. И.

Споменик америчким моринцима погинулим у Другом светском рату

ШТА СЕ КРИЈЕ У ШКРГАМА РИБА?

Ово створење чији пипци подсећају на рогове јелена у ствари је протозоа – једноћелијско, микроскопски сићушно биће – чији

је латински назив Dendrocometes. Живи у шкргама слатководних риба, а храни се тако што својим дугачким пипцима хвата честице хране које се задржавају на овим местима. Већ неколико година Dendrocometes изазива велику пажњу научника јер, према тврђењу неких, може да послужи за производњу антибиотика.

ПОКРЕЋЕ ГА СУНЦЕ!

Троши енергије колико и један тостер, не загађује ваздух и већ је ушао у „Гинисову књигу рекорда“. Зове се „реидијенс“ – аутомобил на Сунчеву енергију који је прешао Канаду, од Хали-

МОСТ НА НАДУВАВАЊЕ

Нова врста моста који се надувава, а не спаја из металних делова, право је чудо у Италији: довољно је само пет часова да би се 50 метара дугачка конструкција „подигла“ и оспособила за коришћење. Овај градитељски рекорд омогућавају нови материјали: мост се састоји од делова израђених од синтетичких материјала и лако га је допремити до места на коме треба да буде постављен. Две савитљиве цеви од тefлоном постављеног фидридесет четири

бергласа чине носећи део, „ребра“ од челичног ужета спречавају извијање основних лукова, а четири бетонска блока на њиховим крајевима држе мост причвршћен за тло. Степенице су од полупрозорних синтетичких плоча и када се на крају и оне поставе – посао је готов.

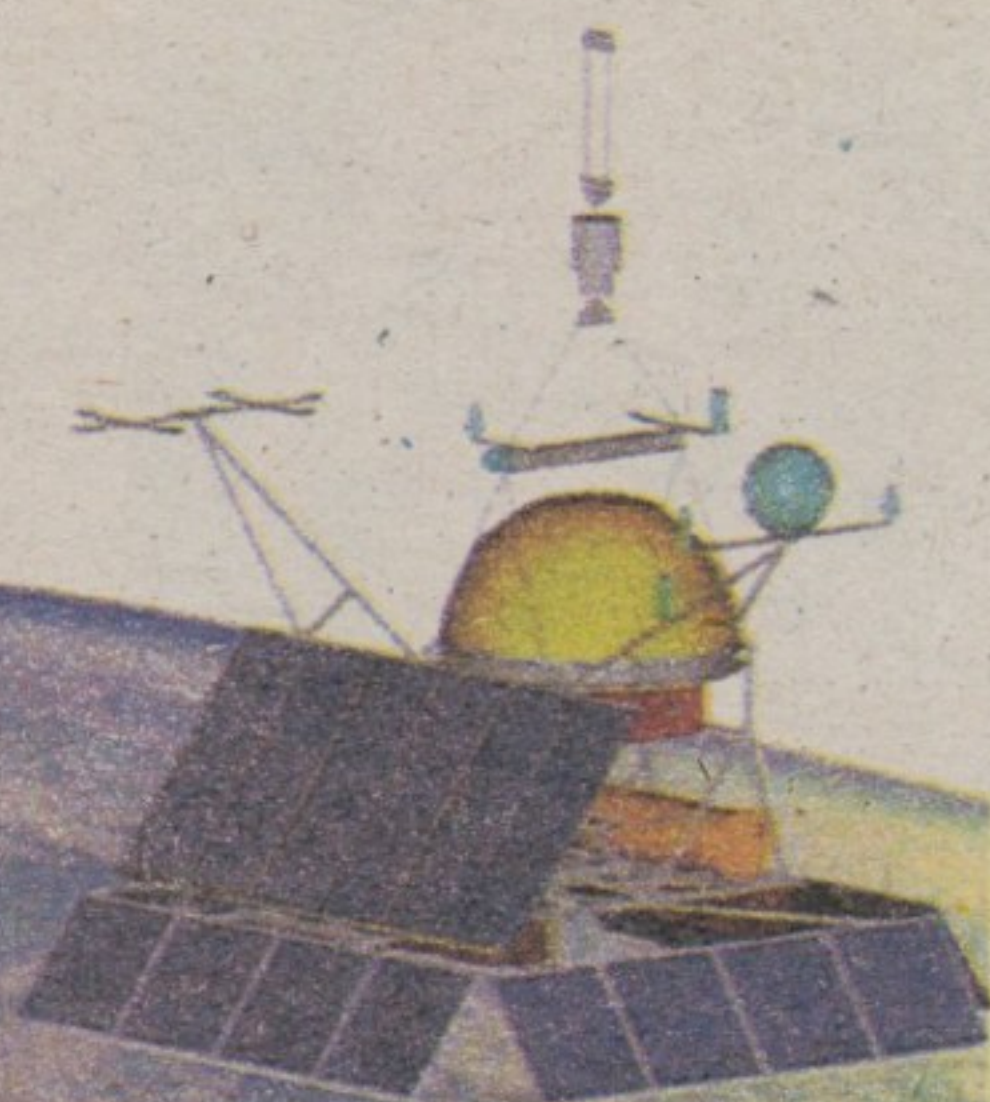
Мост на надувавање изум је инжењера Марка Перонија из Равене и може да издржи тежину од 40 тона ■

Мост на надувавање изум је инжењера Марка Перонија из Равене и може да издржи тежину од 40 тона ■

ПОДНАТИНИ
ЗАБАВНИК

22. 6. 2001.

ЛЕТЕЋА БУНДЕВА

„Летећа бундева“ ће на висини од 35 километара више пута обићи Земљу носећи две тоне истраживачке опреме

факса на истоку, па до западне обале, преваливши укупно 7044 километра!

За овај подвиг заслужни су студенти универзитета Квинс у Кингстону који су успели да превазиђу све предрасуде и конструишу аутомобил за који се, до пре петнаест година, мислило да је неостварив. „Реидијенс“ је тежак 254 килограма, постиже брзину од 120 километара, а начињен је од материјала који се користи и за израду аутомобила „формула 1“ ■

Нови истраживачки балон Насе, који до висине од 35 километара треба да подигне истраживачке инструменте тешке две тоне, обара све рекорде: толико је велик да у њега може да стане цео олимпијски стадион и да још остане празног простора.

Овај циновски балон омогућава да се стигне до границе између Земљине атмосфере и свемира и да се тај простор истражи, што досад није било могуће јер авиони лете само испод, а сателити изнад ње.

Дугоиздржљиви балон – и тако га називају – може да остане у ваздуху 100 дана, док су се досад коришћени балони већ после неколико дана сами спуштали на Земљу. Омотач балона танак је као фолија и због тога је лак до крајње могуће мере. Балон је ојачан нарочитим „тракама“ које подсећају на меридијане и дају му облик циновске бундеве ■

је веома еластичан, отпоран и толико прозиран да је у унутрашњости хале светлост потпуно иста као и ван ње, на отвореном простору. Како витрофлекс пропушта и оне зраке које стакло задржава, аеркваријум може да се користи и као сезонска стаклена башта или покривањак који се касније, у јесен, може склопити или искористити у друге сврхе.

Прототип аеркваријума засад је постављен на крову једне уметничке галерије у Бону да би заинтересовани могли да га разгледају, а да се истовремено повећају изложбене просторије ■

НА ВОДЕНИМ ТЕМЕЉИМА

Аеркваријум је нова врста конструкције за велике хале: осам метара висока „грађевина“ од пластичног материјала има пречник од 32 метра. Полулоптаст облик добија се и одржава упумпавањем ваздуха чији је потисак навише сталан, али не и прејак да провидна опна не би прсла.

Најзначајнији део аеркваријума је темељ – црево са 120 кубних метара воде које прстенасто обавија халу и држи је при земљи.

Купола аеркваријума састоји се од два милиметра дебелог витрофлекса – синтетичког каучука који

(3)

ГИТАРИСТА

Сваки покушај да се сачини ваљана листа најбољих гитариста свих времена унапред је осуђен на пропаст. Управо због своје нежне, тихе и крајње присне природе гитара је била и остала инструмент у којем и са којим пре свих ужива сам свирач. Ко ће знати колико је изванредних гитариста „сакрила“ историја музике, односно заувек пригрлила гитара? Многобројни су свакако заувек остали далеко од очију јавности, славе и угледа који су можда и заслужили. Поменимо, стога, само неке од оних о којима су сачувани веродостојни подаци.

Лаута је у доба ренесансе била у великој моди: за овај инструмент који се сматра претечом гитаре писали су многи. Врсни лаутиста беше Франћеско да Милано (1497–1543) кога су савременици, због његовог музичког умећа, називали „Il Divino“ („Божанствени“). Иако није дуго жи-

вео, Франћеско је читав свој век посветио вољеном инструменту – лаути. Написао је велики број композиција, до данас сачуваних. Бравурозни вихуелиста Шпанац Луис Милан (1500–1561) објавио је прву познату збирку композиција за вихуелу – „El Maestro“. Било је то 1535. године. Поред техничких упутстава за свирање вихуеле, збирка је садржавала и низ музичких комада као што су паване, фантазије, романсе, сонети и тијентоси.

Гаљарде, паване, алеманде... писао је Џон Дауленд, рођен у Даблину 1563. године, нај-

чувенији европски лаутиста свога доба. Осим што је добро свирао лауту, Џон Дауленд био је и један од најзначајнијих композитора упамћен исто тако и као одличан певач. Од 1579. до 1584. године био је у служби британског амбасадора у Паризу. Свирао је лауту на дворовима у Брунsvику, Есену, Венецији, Фиренци да би се 1606. године вратио у Лондон као водећи музичар на двору Џејмса I. Умро је 1626. године. За њим је остало 87 соло песама (арија) за глас и лауту, штампаних у четири књиге, и то на стихове најбољих енглеских песника тога времена. Међу најпознатије спадају „Time Stands Still“, „Come again Sweet Love“, „Flow My Tears“. Написао је и низ композиција за лауту.

Дворски лаутиста

Гитара је обележила судбину и Робера де Визеа (1650–1725), најславнијег француског гитаристе епохе барока, такође и виртуоза на теорби. Ученик славног Франћеска Корбете, био је лични гитариста – по свој прилици и пријатељ – Луја XIV. Једна од Де Визеових обавеза била је да свира док се краљ одмарао, или дре-

мао, сам, или пак у друштву, у свом удобном краљевском кревету у версајском дворцу. Робер де Визе, учитељ музике краљевог наследника, осим композиција изузетне лепоте, оставио је и сина који је после његове смрти такође био дворски свирач.

Немцу Силвијусу Леополду Бајсу (1686–1750), Баховом савременику, многи немачки дворови указивали су гостопримство. Написао је више од 50 свита за соло лауту.

Италија 18. века била је једно од најважнијих средишта света гитаре, посебно Напуљ. У овом граду рођени су, односно живели, Фердинандо Карули (1770–1841) и Мауро Ђулијани (1781–1829), обојица врсни гитаристи и композитори. Када пред ратовима узмичу велики музички догађаји, гитара налази свој пут до срца поклоника музике. Поред поменутих, пишу и свирају музику за гитару и Матео Каркаси, Филипо Грађани... И славни Николо Паганини свирао је одлично гитару и за овај инструмент написао низ дела. Да није било Шпанаца Фернанда Сора и Дионисија Агуада, техника свирања гитаре, али и литература, биле би знатно сиромашније.

Симбол романтичарске гитаре остаје Франсиско Тарега (1852–1909) који је на мадридском Конзерваторијуму студирао клавир, али је живот ипак посветио гитари. Неколико година пре смрти, када му је парализована десна рука, потпуно се посвећује педагошком раду у својој чувеној школи. Писао је прелудијуме, етиде, мазурке, као и низ транскрипција чувених дела.

Андрес Сеговија (1893–1987) најпознатије је име у свету гитаре 20. столећа. У позним годинама, сећајући се својих музичких почетака, смело је тврдио како је гитару заправо почео да свира због једне девојчице. Била је нешто старија од њега, а када је чуо како свира, схватио је да је заљубљен. Зато је желео да јој одговори на

Један од највећих цез гитариста свих времена: Банго Ренарт

ЗБОГ

ЉУБАВИ

Лаута, теорба и гитара биле су неизоставни музички инструменти европских дворова, а потом је гитара ушла у концертне дворане. Ђанго Ренарт никада није научио ноте, али ће остати упамћен као један од највећих џез гитариста свих времена

исти начин. Године 1924. одржао је први самостални концерт ван граница Шпаније, и то у Паризу. Од тада, па готово до самог краја свог дугог живота, није престајао да свира и подучава.

Међу најпознатије класичне гитаристе данашњице спадају Енглез Џулијан Брим, Аустралијанац Џон Вилијамс, Италијан Оскар Гиља, Кубанац Мануел Баруеко, Шпанци браћа Ромеро и многи други.

Прича о Ђангу

Упоредо са класичном музиком, велики број виртуоза гитариста пре појаве електричне гитаре бавио се џезом. Свакако најблиставија и најоригиналнија личност био је белгијски Циганин Ђанго Рајнхарт (како смо га дуги

низ година звали) или, можда, правилније – Ђанго Ренарт. Његово име нераскидиво је везано за прекретницу у европском џезу и чувени Hot Club de France, основан у главном граду Француске тридесетих година. Оснивачи клуба убрзо су схватили да

осим америчких музичара постоје и европски. Посебно су се истицали пијаниста који је свој инструмент оставио због виолине, а име му је било Стефан Грапели, као и гитариста, Циганин, Ренарт. Њих двојица, сарадници и пријатељи до последњег даха, свирали су у оркестру извесног Луја Вола

који је, у ствари, био месар, а џезом се, као хармоникаш, бавио аматерски.

Можда најзначајнији гитариста у историји џеза, Ренарт је рођен 1910. године у Белгији. Његова мајка била је акробата, били су припадници ромске етничке групе Мануши који су дошли са севера

Андрес Сеговија (1893–1987), велики шпански гитариста, тврдио је како се заљубио у једну девојчицу када је чуо како она лепо свира гитару

reçu toujours leur Censure, avec beaucoup de déférence. J'ai été obligé de transposer les pièces de musique acoustique de l'entretien de la Guitare, va jusques en CD. la re en haut, il ne faut pas oublier une autre la quatrième, de elle y est très nécessaire

Chorus tirades tremblement martèlement miollement

le point dessous la lettre fait voir les deux points signifient cette marque dessous les lettres qu'il faut toucher du premier doigt du second doigt c'est pour les toucher du pouce de la main droite

Cette barre vous marque la tenue des parties Supérieures et celle-ci la tenue pour les basses. Cette barre droite vous dit qu'il faut pincer les cordes ensemble les autres vous les séparer

Аутограф Робера де Визеа, личног гитаристе Луја XIV

Европе. На рођењу, дечаку су дали име Жан, али га касније никада нису тако звали. У дванаестој од мајке добија на поклон бенџо. Само неколико недеља касније почео је да наступа са оцем по кафанама. Од четрнаесте Ђанго почиње да свира по париским кафанама. Никада није научио ноте.

Ђанго се оженио врло млад. Посао његове жене био је да прави вештачко цвеће. Једне вечери Ђангу је испала свећа из руку и запалила залихе вештачких ружа које је његова супруга направила. Захватио га је пожар и због тешких опекотина смештен је у болницу. Лева шака му је остала згрчена. Али, љубав према музици била је јача од несреће: Ђанго се није предао. Напротив, његов стил постао је само још оштрији, одређенији, једноставнији – непоновљив. Умро је марта 1953. године, од можданог удара, док је пецао.

Стефан Грапели наставио је да свира музику коју су заједнички започели не пропуштајући ниједну прилику да на концерту подсети публику на свог најбољег пријатеља и сјајног гитаристу ■

Мирјана Огњановић

тридесет седам

ВАРЉИВО ЛИЦЕ ВАРАЛИЦЕ

Човек је спреман на свакојаке лудорије само да би преварио другог, па је тако Стела Волш постала олимпијска победница (а била је мушко), Черчил маскирао путничке бродове, студенти сликарства копирали Модилјанија, француски новинар насамарио чланове парламента...

Каплингер је вешто мешао карте испод кошуље све док га друге варалице нису откриле.

Лажни Хитлерови дневници, дело доконог затвореника.

Како на брзину доћи до значајне своте новца, а не радити ништа? Или готово ништа... Откако је

света и века, ово питање мучи оне којима је „морално чуло“ у значајној мери отказало послушност. Понеки људи су спремни на свакојаке лудорије само да би се обогатили на превару. Међутим, да би човек постао опаки варалица, не мора нужно имати на уму новац. Неки то чине и ради славе. А понеком је право задовољство само када види како је друге насамарио. Тај ужитак за њега је вреднији од било којих пара.

У сваком случају, разлога за превару има сијасет, а неки чак могу бити и оправдани. Дешава се, такође, да варалице понекад буду и откривене. Ово је прича о таквим случајевима.

Сан Франсиско, крај 19. ве-

ОД ПО

ка: у коцкарским круговима сви су га знали као Холанђанина срећковића мада, заправо, није био посебно срећан. Био је варалица. Године 1888. измислио је и направио „мешалицу“ за карте коју је вешто крио испод кошуље, а покретао ју је благим померањем колена лево-десно. После извесног времена Холанђанина су раскринкали. Како? Био је сумњив неким својим „колегама“ варалицама, па су га претресли и

нашли необичну справу.

Двадесетих година 20. stoleћа извесни Оскар Мерил Харзел предложио је заинтересованима да уложи у „послић“ који ће им донети бар петоструку зараду! Требало је уложити новац у ослобађање из затвора непризнатог наследника сер Френсиса Дрејка, легендарног гусара, који је умро три стотине година раније оставивши за собом огромно богатство. Затвореник је, наводно, требало да наследи 22 милијарде долара које би улагачи поделили. Прикупљање новца трајало је петнаестак година и вештом Оскару омогућило лагодан живот. А за то време јадничак који се није ни надао никаквом наследству трунуо је у затвору...

Чланови једне канадске породице извели су крајње сурову превару. Њихов деда, иначе

БРАНИТЕ ПОЛДАВИЈУ!

ступило је уредништво угледног немачког недељника „Штерн“ коме је извесни Конрад Кујау 1983. године продао наводне Хитлерове дневнике за – десет милиона марака! Нашао их је, рекао им је, у олупини авиона који се давно срушио додавши да је то свакако био неуспели покушај бекства неког нацисте... „Штерн“ је насео и објавио лажне дневнике Адолфа Хитлера. Учинио је то и читав низ познатих европских недељника. Када су стручњаци почели да сумњају, Кујау је мирно признао како се забављао пишући дневнике док је четири године лежао у затвору...

Једна од нај-

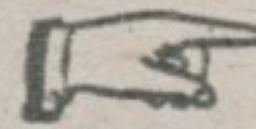
Како доћи до блага Френсиса Дрејка? Оскар Мерил Харзел досетио се и преварио лаковерне...

Стела Волш, олимпијска победница на 100 метара 1932. године. Тек после њене смрти сазнало се да је била мушкарац.

лепших и најсрамнијих прева-ра (за оне који су насели!) била је она коју је с невероватном лакоћом извео францу-

пишући надахнуте чланке у корист... како се, наравно, испоставило - непостојеће земље!

неписмен, имао је одличну пензију. Чек је, уместо потписом, примао на кућу тако што би отиснуо свој палац. Када је умро, наследници су му, не желећи да се одрекну децених месечних примања, одсекли пре сахране палац и тако наставили да примају пензију... све док их нису открили.

Неозбиљно и наивно по-

Лажну Модилјанијеву скулптуру, која је „случајно“ бачена у реку 1985. године, начинили су студенти ликовне академије.

Тек када је умрла, а то је било 1981. године, олимпијска рекордерка Стела Волш, атлетичарка пољског порекла („право име“ било је Стела Волшевиц), победни-

стручњаци су били спремни да поверују у њихову веродостојност јер су радови одговарали Модилјанијевом стилу. Међутим, испоставило се да је то

Несрећном деди потомци су после смрти одсекли палац како би и даље примали његову пензију.

Винстон Черчил наредио је 1914. године, као први адмирал британске флоте, да се у ратне боје маскирају стари путнички бродови и сместе у луку у Шкотској и тако завајају Немци.

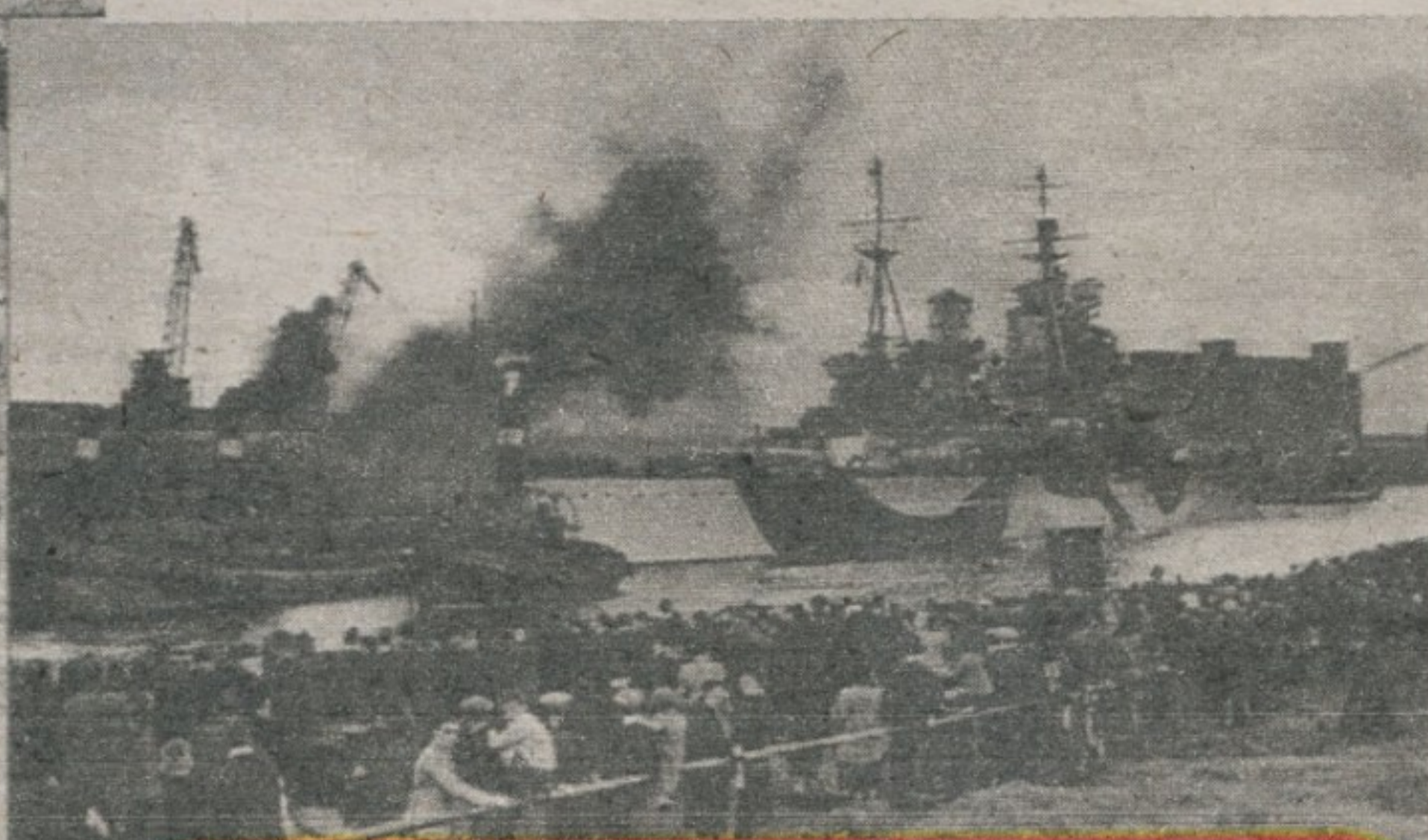
ца на 100 метара на Олимпијади у Лос Анђелесу. 1932. године и Берлину – четири године касније – на 200 метара, постала је оно што је заиста и била – мушкарац! Није чудо што је тако лако обарала рекорде и за собом остављала на стази припаднице лепшег пола!

Године 1985. група младића у Ливорну нашла је у реци наводно бачене скулптуре славног италијанског уметника Амедеа Модилјанија. У првих мах

била само шала тамошњих студената ликовне академије...

Људи и даље настављају да варају једни друге из најразличитијих побуда. Преваре које ће остати упамћене углавном су оне најмаштовитије, а не нужно оне које доносе највећу добит. Јер, ко би упамтио све данашње траваре и надри-лекаре, козметичаре који лаковерним дебелуцама обећавају витак стас за кратко време, али уз солидан трошак. О изумитељима фискултурних справа, са истим циљем, да и не говоримо■

М. Опњановић

Винстон Черчил за време Првог светског рата: да би преварио непријатеља, маскирао је путничке бродове у ратне.

ВАТРЕНИ ОБРУЧИ

ФАРАОН

Догађај је био толико необичан да је о њему начињен и запис на једном каменом блоку у храму који се налазио у близини брда Гебел Гаркар.

Да се на небу збива нешто чудно, фараона су обавестили свештеници из Куће живота, школе у склопу храма у ком је камени блок био постављен. Извештај је написан хијероглифима и у преводу, приближно, гласи:

„Године 25. (године фараонове владавине), у месецу Хетхор (трећи зимски месец), у шу унут хру (шести сат дана) писари из Пир Анкх (Куће живота) опазили су да им се с неба приближава ватрени круг. Круг није имао почетак. Из његових „уста“ избијао је смрдљиви дах. На кругу је била купола. Прилазио је нечујно. Срца писара толико су се узнемирила да су се бацили на земљу, потрбушке. О' догађају је обавештен владар. Минуло је неколико дана и небо је постало пуно тих предмета. Светлост којом је зрачио сваки од њих била је светлија од Сунца и ширила се до свих подупирача неба. Изгледало је да је небо стетиште тих предмета, толико их је било. Фараон, окружен својом војском, све је то посматрао. Касније су се ватрени обручи подигли мало више у небо и према југу. Рибе и летеће животиње, птице, почеле су да падају с неба. То је било чудо које се никад пре није догодило откад ова земља постоји. Фараон је наредио да се запале кадионице да би се у земљи одржао мир. Наредио је да се виђено запише и да се запис чува у књижици Храма живота да би о томе остао трајан спомен.“

Из записа се јасно види да је фараон са својом пратњом заиста посматрао необичну појаву и да не може бити ни говора о некој измишљотини. Очевици, а њих је било много, добро су видели и облик летећих предмета и њихову

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

22. 6. 2001

ОН ЈЕ ВИДЕО ЧУДО

Египатски фараон Тутмос III и његова пратња били су сведоци необичног догађаја 1450. године пре наше ере: на небу су се појавили дотад невиђени предмети који су се кретали

величину. Тајанствене летелице могле су да се виде више дана. Лако су се спајале, а како је забележено могле су по потреби (чијој?) да се изделе на мање предмете. У лету нису стварале никакву buku, а из њихових

се смрад стално осећао, да је Египћанима био потпуно непознат и да га становници долине Нила никада пре нису осетили јер би га иначе упоредили с нечим бар приближно познатим. Најзад, треба имати на уму да су Египћани били високоцивилизовани и да су имали бо-

отвора ширио се смрад.

Већина данашњих истраживача сматра да се летећи тањира, ако их уопште има, крећу бешумно. Из записа се види да

гат речник па су њихови писари били способни да тачно опишу необичне доживљаје и појаве чији су сведоци били. Посматрано на тај начин, није искључено да је у запису из времена Тутмоса III дат можда један од првих описа летећих тањира ■ К. В.

четрдесет један

ЕНИГМАТИКА

ОСМОСМЕРКА

Сви појмови у овој осмосмерци од самогласника имају само „у“. Када их све заокружите, остаће вам три слова која дају коначно решење.

БУРДУШ, БУРМУТ, ГРУНТ, ГУРУ, ДРУМ,

ДУМ – ДУМ, ЗУМБУЛ, КРЉУШТ, КУКУ, РУЗ, ЛУВР, МУМПС, ПРУСТ, ПРУТ, ПРШУТ, СКУНКС, СПРУД, СПУСТ, СМУЋ, СРКУТ, СТРУГ, СТУД, ТРУСТ, ТРУТ, УГУР, СУЗ, УКУС, ФУТУР, ШКРГУТ, ШУНД ■

З	У	С	Р	У	Г	У	Р	У	Т
У	З	Г	У	Р	Т	С	Л	Т	С
М	У	П	Р	У	С	Т	У	Р	У
Б	Р	В	Г	У	Ш	Р	К	У	П
У	У	Р	У	У	Н	У	У	С	С
Л	К	Р	Љ	С	Т	Т	С	Т	К
Ш	У	Р	М	Д	К	П	У	У	Н
У	К	У	Б	У	Р	Д	У	Ш	У
Н	Ћ	П	Р	У	Т	У	Ф	Р	К
Д	У	М	Д	У	М	У	М	П	С

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Најпопуларнија загонетка, укрштеница, 2. Портир – Име писца Шевченка, 3. Сликовна загонетка – Веселје, 4. Животиња изузетно непријатног мириса – Припадник германског племена – Кућни дух старих Римљана, 5. Лешина – Арсеноводоник – Дршка виолине, 6. Основна тарифа (скр.) – Руско мушко име – Друго слово азбуке, 7. Женски (скр.) – Наш редитељ, Крсто – 24. и 14. слово азбуке, 8. Изићи касажући – Француски фудбалер, Жан, 9. Обор за стоку – Име диктатора Амина – Горњи део куће, 10. Прастановник Балкана – Ознака за алт – Велики слоновски зуб, 11. Врста бензина – Свирач на дувачком музичком инструменту, 12. Састављачи и решаваачи загонетака ■

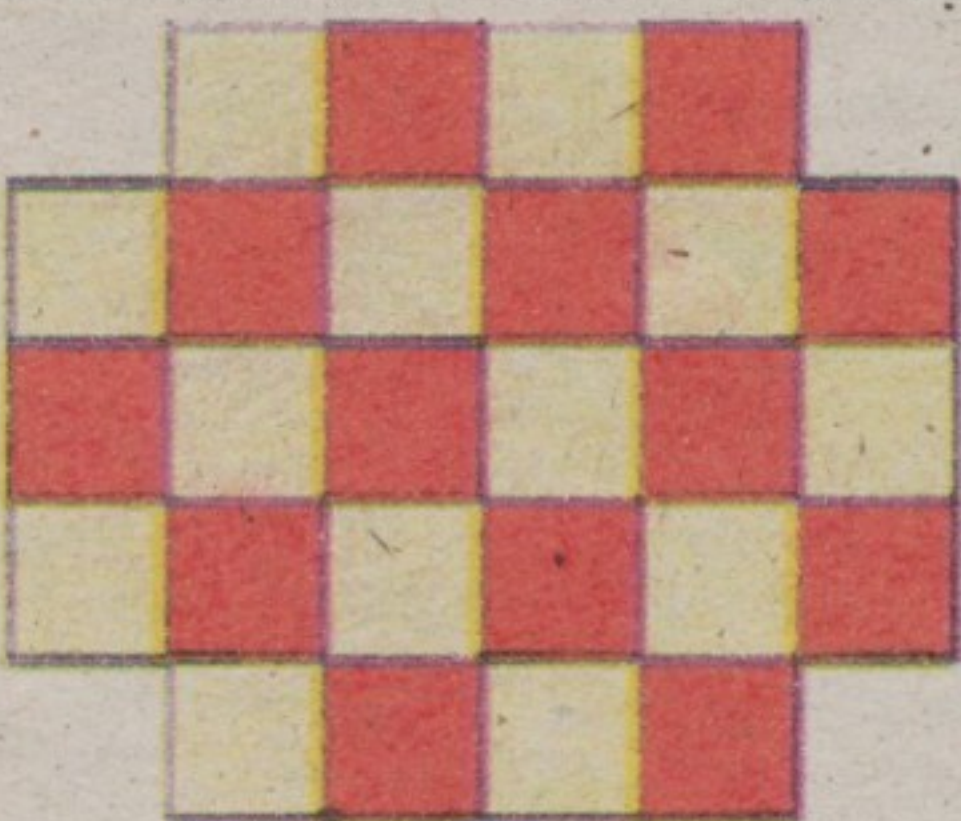
УСПРАВНО: 1. Почети да се окрећеш вртложно, 2. Лежај – Град и лука у Грчкој, 3. Штапић на коме се зарезима бележе дуговања –

●	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2							■					
3						■						
4					■				■			
5				■						■		
6			■								■	
7		■								■		
8									■			
9				■				■				
10					■		■					
11						■						
12												

Област око Бовеца у Словенији, 4. Оскудан, сиромашан – Лука у Израелу – Амерички редитељ, Николас, 5. Део ваге – Речни рибари – Иницијали глумца Марковића, 6. Симбол ербијума – Острво у Карипском мору – Ознака за алт, 7. Ознака за неутрон – Помало росити – Иста слова, 8. Присталица државног социјализма (мн.) – Индијанско племе у Канади, 9. Посао – Река у Норвешкој – Направа за закључавање браве, 10. Име глумца Флина – Ознака за југ – Вежбање пред наступ, 11. Тренутак – Укрцавање терета, 12. Онај који истребљује (мн.) ■

НЕМОГУЋИ ПЛОЧНИК

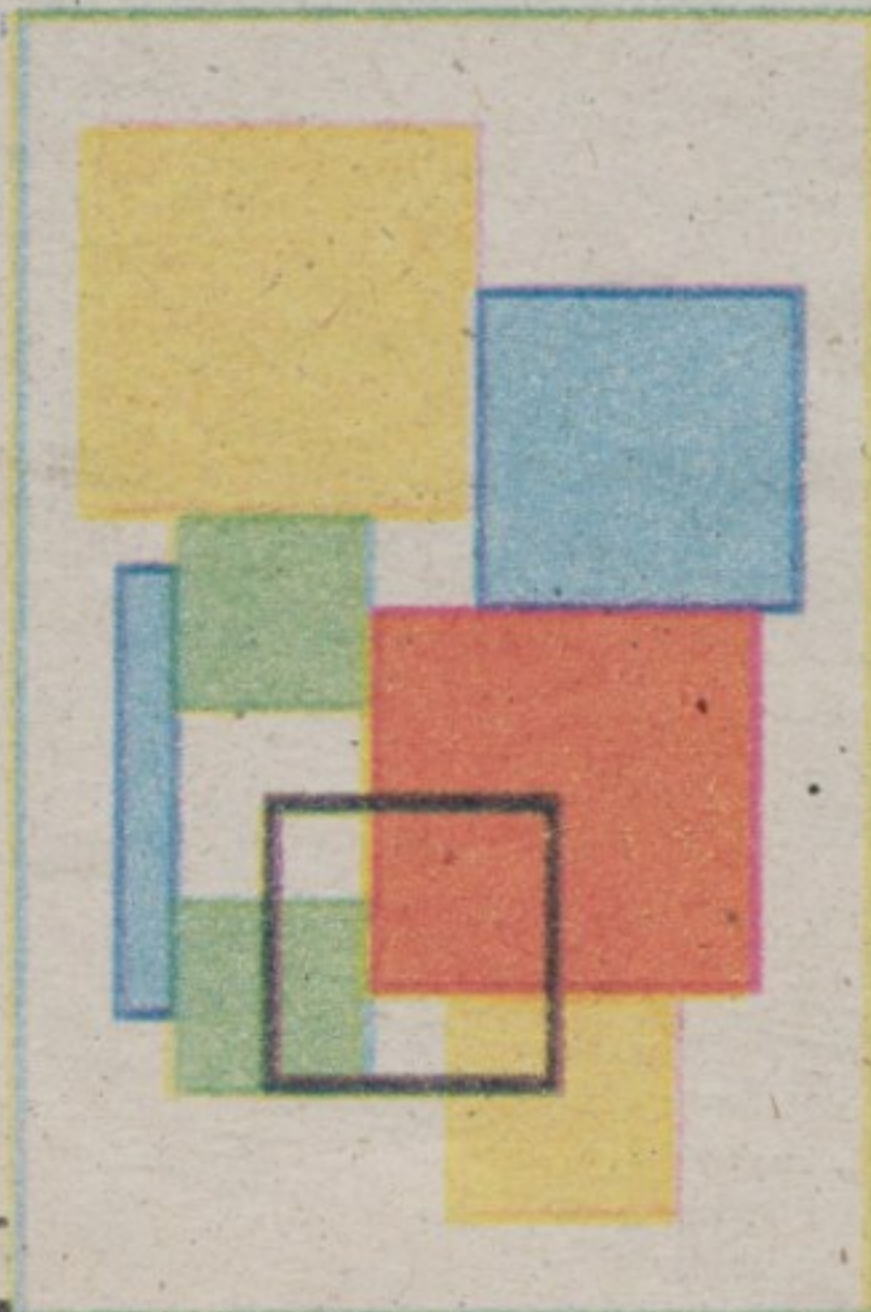
Да бисте поплочали површину која је на слици, имате на располагању пет група плочица, унапред залепљених у одређене облике. После извесног времена приметите да уз помоћ њих не можете да поплочате површину. Шта мислите, због чега? ■

четрдесет два

ИЗБРОЈТЕ КВАДРАТЕ!

Пажљиво погледајте и реците колико има квадрата на овом цртежу ■

ПОСРЕДНИ ЗАБАВНИК
22. 6. 2001.

СКАНДИНАВКА

ФИЛМСКИ ХИТ	СВИЊСКА БОЛЕСТ, СТРОКА	ДРЖАВА УСАД	ДОВОЉНО ОПАРАТИ	ГУЕТИН ВРЕДНОСТ	ПОСТАТИ КРАТАК	САМОУКИ УМЕТНИК	ТРЕТИН ЕНЕРГИЈА	↓ D	ДЕНАД КОЈИ ОДГОВАРА ИСТИНИ	ФИЛМСКИ ХИТ	ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА				
БРИТАНСКИ ГЛУМАЦ СА СЛИКЕ	Š	O	N	K	O	N	E	R	I	ЈУТ ТИСОВО ДРВО	J				
ВЛАТ ГРАБЕ	T	R	A	V	K	A	РЕКА У РУСИЈИ (АНАГРАМ МАСТ) Р.Н.	M	S	T	A				
ПОДРГНУТИ РЕПАРАЦИЈИ, ПОПРАВИТИ	R	G	P	A	R	I	R	A	T	I	СЛУЖБА ЕКОНОМА				
УПРЛАТИ СЕГАРОМ	U	G	A	R	A	V	I	T	I	S	E				
ДРЕВНИ СУД ЗА ПРАВЕ (МЛ)	K	O	R	I	Ћ	A	МОНАХ МУШКО ИМЕ, ИВАН	I	N	O	K				
ФЛУТОР															
→ F	A	N	A	T	A	C	I	ПИСАЦ АНДРИЈА Н.Ч.	I	N	O				
ВЕРСКИ ЗАПЕСУЊАЦИ	ФИЛМСКИ ХИТ СА СЛИКЕ	ЛАТИНСКО МУШ. ИМЕ				ГРАДНА НА КОСМЕТУ									
		БАЛВЕДИ КОШЕНИ СЕКАР	T	I	T	АУСТ. КОМ. ПОЗИТОР ХУГО	V	I	T	I	N	A	АРЕНИЈА (СКР.)		
												СЕОСКО ПОДРУЧЈЕ	A	V	
АПАРАТ ЗА УСПИСАВАЊЕ ПРАВИНЕ	U	S	I	S	I	V	A	Ћ	ЉУДИ КОЈИ СЕ СТАЛНО СЕЊЕ	N	O	M	A	D	I
									РАНИЈЕ						
ПЛУТАЛ (СКР.)	P	Љ	ЕЛЕКТРОН	E		ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА		УМАН, МУДАР	Р	A	M	E	T	A	N
		ПРЕМА, К			ЗА Н.Н. СЛОВО АЗБУКЕ			КРЕЊИЈУМ							
ОМЛАДИН ОДБОЈКАШ. КЛУБ (СКР.)	O	O	K	ТУРСКЕ КОШ. КЛУБ			K		R	ТУРИСТИЧ. МЕСТО КОД ПАДОВЕ	B	A			O
		ТОНА								СЕВЕР					
НАСТАВАК НАЗИВА ФИЛМА	→	N	A	T			O		E		E	R			ФИЛМСКИ ХИТ

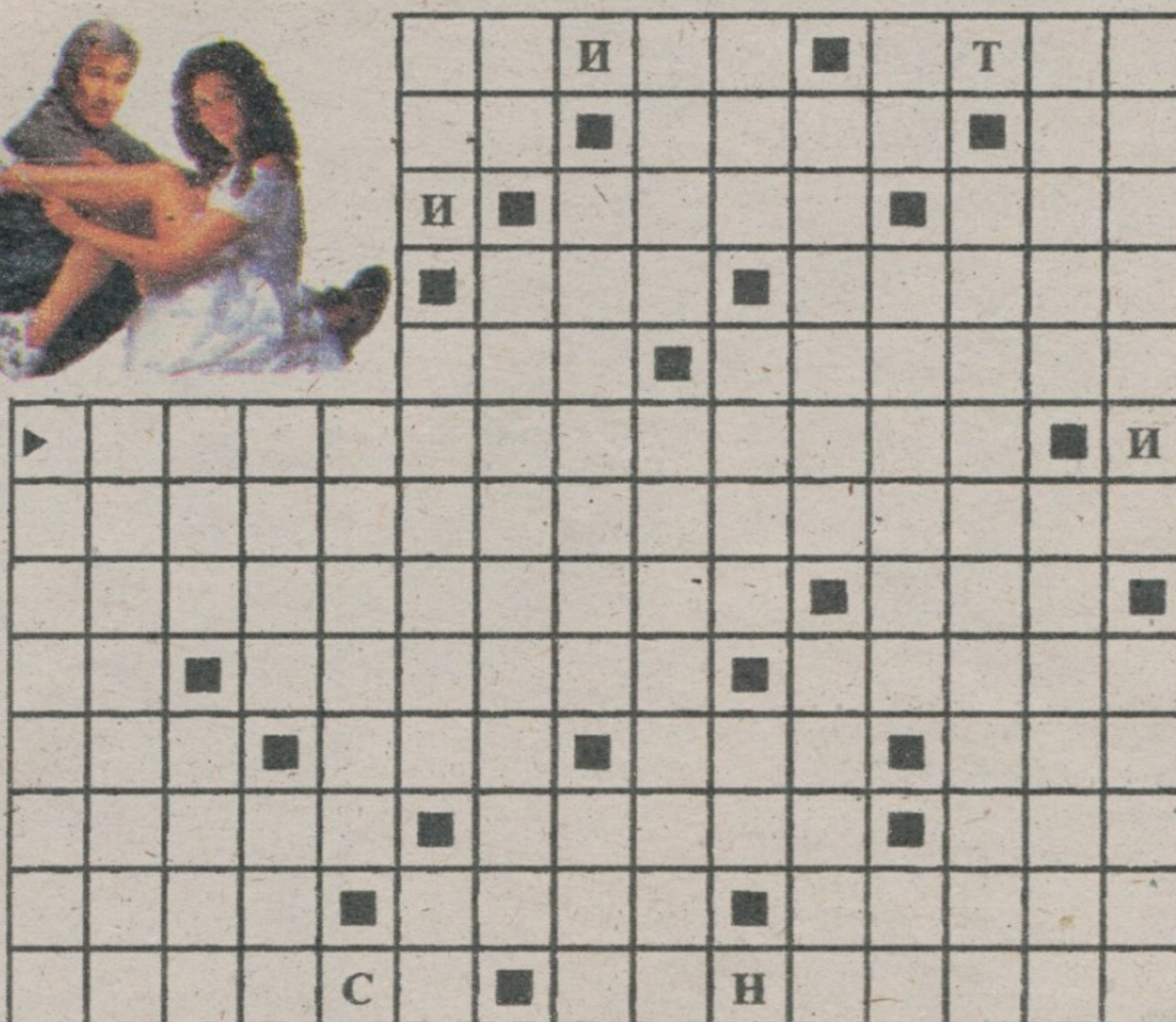

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

На слици је сцена из филма „Згодна млада“ у којем, уз Ричарда Гира, игра једна од најбољих холивудских глумица, добитница Оскара. Њено име и презиме упишите у смеру стрелице. Укрштеницу даље решавајте уписујући **УСПРАВНО** речи из пописа. Водоравне речи треба да добијете комбиновањем.

АКТОВИ, АНЕКС, АУТОМАТ, БАТИНАТИ, ЖИВОТИЋ, ИВЕР, ИН, ИТРИЈУМ, ЈЕРИНА, КАРАВАНКЕ, ЛИМ, НАУМ, ОКРП, ОРАСИ, ОУ, ПАРАДА, ПЕРИ, ПРОСВРДЛАТИ, ПСИ, РАС, РЕМАРК, РТ, СТР, САЛТО, СИ, ТТ, УЛАЗНИЦА, ЏОН ЛЕНОН, ШТА

Решења на страни 49

ДЕВОЈЧИЦЕ

СВИРАЈУ

Била је субота, 21. јануар 1989. Возило хитне помоћи зауставило се испред пребивалишта Билија Типтона у Спокејну, у Вашингтону. Били Типтон је био угледни џез музичар, белац – саксофониста и пијаниста. Због тешког артритиса није наступао већ извесан број година, али је имао своју агенцију за помоћ младим џез музичарима. Типтон се осећао веома лоше и толико је био слаб да није успевао да устане из кревета. Његов усвојеник, син Вилијам, тинејџер, пазио је на оца. Уплашен, телефонирао је мајци са којом иначе није говорио. Јер, 1982, Били и Кити Типтон су се развели и за њихову породицу више ништа није било као пре.

Лекари су покушали да укажу прву помоћ: знајући да је дошао тренутак растанка, Били је последњи пут, очајнички, погледао Вилијама, а потом изгубио свест... Болничар је муње-

ВОЛИМ САКС

Жена која свира саксофон – то је 1935. године било незамисливо. Дороти Типтон одлучила је стога да се преобуче у мушкарца и до краја живота остала Били Типтон. Међутим, девојчице се данас не устручавају да узму саксофон у руке...

Шипка са
клапнама

Држач
за
палац

Усник или
„пифла“
како кажу
саксофонисти.
У уснику се
налази трска

Октав
клапна

Корпус
инструмента

Саксофонско
звono

Клапна

**ТЕНОР
САКСОФОН**

с неверицом пиљио у груди особе коју је од рођења сматрао оцем. Јер, пред њим је лежала разголићена старица.

Касније су се сви присетили како је Били Типтон,

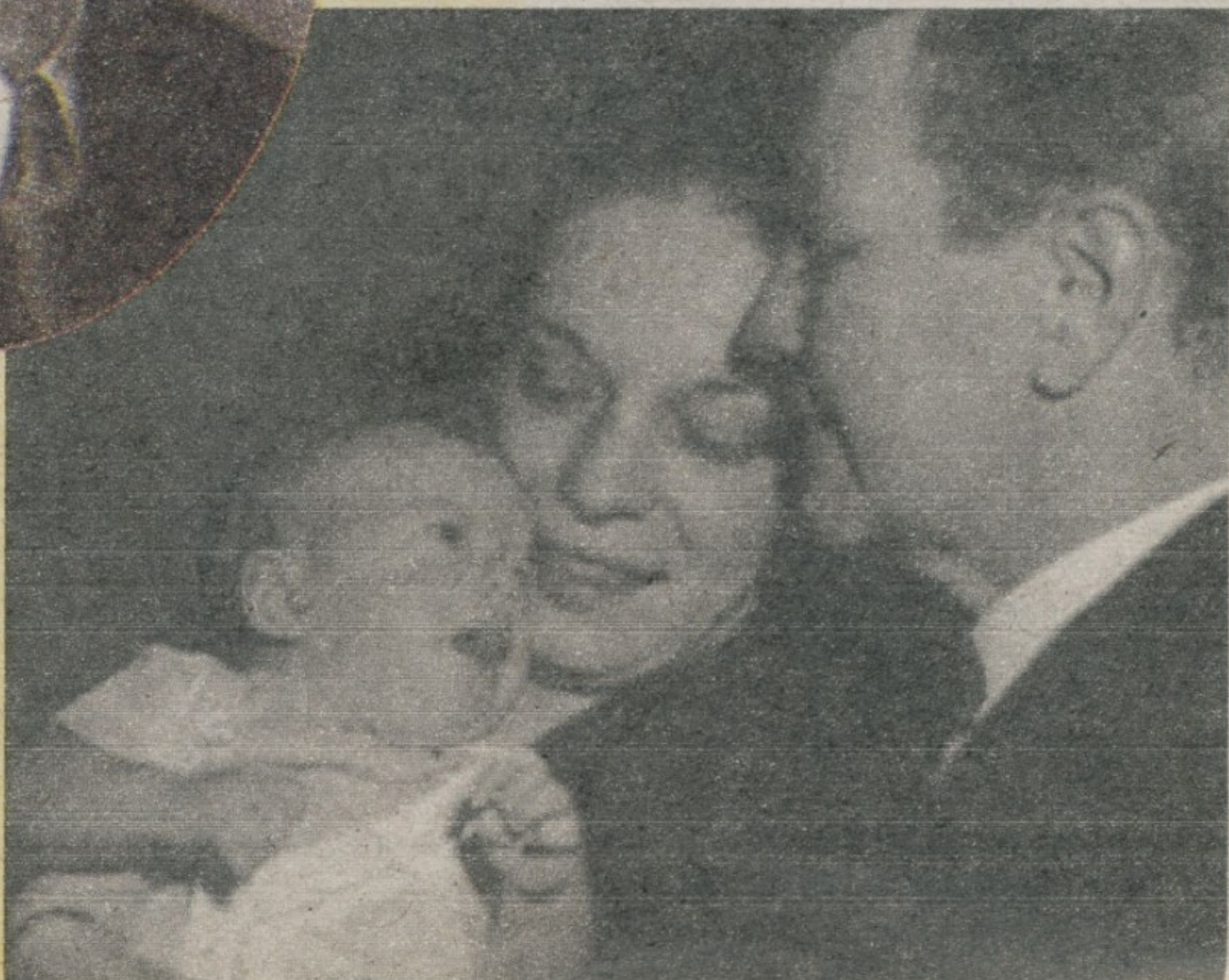
Дороти
постаје Били:
било јој је
19 година

вито раскопчао пицаму у намери да пацијенту олакша дисање.

Догађаји који су уследили, за младог Вилијама и његову старију браћу Скота и Цона били су попут научне фантастике.

– Дечко, да ли је твој отац мењао пол – упитао је болничар Вилијама који је четрдесет четири —

Били Типтон са супругом и усвојеним сином

иначе пријатан и насмејан човек, ипак био чудац. Током више од четрдесет година нико (или готово нико) никада га није видео голог, никада није ишао на плажу... Када је требало да обуче пиџаму, одлазио би у купатило и тамо се дуго задржавао. Био је увек веома стидљив и повучен. Био је женско!

Били Типтон је, после четврт века свирања и непрестаног путовања, 1958. године одлучио да се скраси у Спокејну, у Вашингтону. По локалним клубовима свирао је са својим триом углавном свинг. Био је саксофониста кога су жене обожавале због његовог дечачког изгледа.

Испоставило се да је све била превара будући да Били уопште није био

софон – то је 1935. године било незамисливо. Шта се затим догодило? Нико није обраћао пажњу на девојку обучену у мушко одело. После неколико година сви су се према Билију понашали као да ја заиста мушкарац. Игра је почела.

Били је био Дороти

Једно од најважнијих поглавља било је венчање

са лепотицом Кити 1962. године, а затим усвајање тројице синова. Породица је изгледала сасвим узорно. Како су заиста живели, само су они знали. Били је много пушио и патио од чира на желуцу, од кога је касније и умро.

Били Ли Типтон преминуо је те исте суботње вечери 21. јануара 1989. године. Аутопсија је утврдила да је реч о нормално развијеној жени од 75 година. Извештај о смрти Билија Типтона убрзо је доспео до новинских редакција. Билијева бивша супруга Кити, сада госпођа Роберта Оукса, врло вешто је средила да тело буде кремирано. Претходно је посетила редакције листова и замолила их да поштују њихов бол и сензационалну вест објаве после сахране. „Преминуо џез музичар кријући невероватну тајну“, „Мој муж је био жена, а ја то никада нисам сазнала“, назив је чланака објављених после сахране. Кити је, наиме, тврдила да никада није имала физичког додира са Билијем.

Двојица старијих усвојених синова мајку су назвали лажљивицом, а најмлађи Вилијам са свима се по-

свађао. Пепо саксофонисте био је подељен у две урне: једна за Џона и Скота, друга за Вилија. И после смрти Били Типтон је наставио, односно наставила да живи два живота...

Овај познати џез музичар рођен је као Дороти Лусил Типтон 29. децембра 1914. године у Оклахоми. Била је ћерка Реџи Паркс и Џ. В. Типтона, ме-

живети с таквом тајном, без обзира на улог, није било нимало лако. Времена су се ипак променила...

Саксофон у „Станковићу“

Били Типтон био је још жив када је на међународну музичку сцену ступила прекрасна Кенди Далфер, саксофонисткиња, холан-

САКСОФОН

Саксофон је лимени дувачки инструмент. Године 1840. направио га је белгијски кларинетиста и градитељ инструмената Адолф Сакс у Бриселу, а тек касније, 1846, патентиран је и у Паризу. Инструмент има коничну цев савијену у горњем делу као лулу, а у доњем је попут левка. Дуж цеви су распоређене рупе (има их од 18 до 21), са системом поклопаца. Тон саксофона врло је изражајан са великим бројем нијанси. Саксофон је инструмент значајних техничких могућности: на њему се подједнако добро изводе и пасажии и кантилене, растављени акорди...

Породица саксофона има седам инструмената. То су: сопранино, сопран, алт, тенор, баритон, бас и контрабас саксофон. Највише се употребљавају алт, тенор и баритон саксофон ■

Саксофониста Били Типтон

Светска слава са саксофоном: Холанђанка Кенди Далфер

мушкарац. Много је тога било лажног у његовом животу осим љубави према музици, тачније саксофону због кога је 1935. године одлучио да заувек обуче панталоне. У намери да његово бављење музиком схвате озбиљно, Били се у друштву мушкараца понашао као мушкарац. Жена која свира сак-

ханичара и пустолова, градитеља и возача аутомобила. Узбудљив је свакако био начин на који је Дороти, алт и сопран саксофониста, ушла у историју џеза. Да ли је, с временом, са зебњом у срцу гледала како жене саксофонисти почињу да освајају терен за који је она веровала да припада искључиво мушкарцима? Јер,

дска мегазвезда коју је лансирао чувени рок музичар Принс, с веселим рефреном: „Када пожелим сакс, ја зовем Кенди“.

Ћерка познатих холандских џез музичара, Кенди Далфер (1970) саксофон је почела да свира одмалена и то у друштву најпознатијих џез саксофониста данашњице. Да ли је имала непријатности

због тога? Никако! Лепотица Кенди и данас изазива одушевљење када се појави на сцени. Неки јој се диве због доброг свирања, а неки углавном због изгледа. То ће је без сумње пратити током каријере будући да су различита предубеђења о женама саксофонистима и даље „на снази“.

Кенди је имала само шеснаест година када је по-

цезу, у београдској музичкој школи „Станковић“, једној од најстаријих музичких установа у нашој земљи, 1995. основан је цез одсек. Саксофон је, наравно, један од предмета који се изучава, а девојчице међу најталентованијим ученицима. Њихово музичко умеће и продорност једноставно задивљују:

– Понекад помишљам да су стварно боље од му-

ко ни када је реч о саксофону – тврди Иван Швагер.

– То је одувек било само питање друштвеног положаја: од жене се очекује да буде мајка и домаћица, баш као некада... да кува ручак и пази децу. Да ли то има везе са талентом? Нема!

Иван Швагер се сећа и сопствених музичких почетака. Девојака саксофониста није било нигде на видику:

– Па, то би било за спљивање на ломачи! – каже кроз смех познати уметник. – Цез музика била је везана за ноћне клубове, за путовања, низ непредвиђених ситуација... Која би девојка тада себи то могла дозволити? Сада је све другачије. Жене су самосталније.

Својим изванредним свирањем пре неколико година овдашњу музичку јавност изненадила је и задивила Кристина Николић, млада саксофонисткиња, храбро крочивши на цез сцену. Данас је успешан студент Цез академије у Грацу, у Аустрији. Њеним путем кренула је и колегиница из класе Душанка Мишчевић која је каријеру наставила у Шпа-

нији. Маја Хајдуковић је дипломирала у класи Ивана Швагера и свира саксофон у оркестру. Јелена Мартиновић своје музичке наде такође полаже у саксофон... Када су девојке на једном од концерата школе заједно наступиле у октету са дечама, утисак је био задивљујући. Аплаузима није било краја.

Кроз музичку школу „Станковић“ и протеклог пролећа одјекивали су тонови саксофона. У подруму, у малој учионици, вежбала је двадесетогодишња Сандра Богдановић, студент етномузикологије и ученица у класи Ивана Швагера.

– Мој тата је слушао цез, па тако и ја. Учинило ми се да је саксофон најлепши инструмент од свих, са најлепшом, најплеменитијом бојом – каже млада саксофонисткиња. Досадило јој је да стално буде солиста, што се дешавало током година када је свирала клавир у музичкој школи. Пожелела је да свира другу врсту музике, заједно са другим музичарима. Чула је баладе Колтрејна и Бренфорда Марсалиса... Знала је да је нашла оно што је одувек тражила.

Да ли ће свој живот посветити саксофону? Још је рано било шта предвиђати, сматра Сандра не скривајући ужитак с којим савлађује сваку нову композицију...

О животу Билија, односно Дороти Типтон, написане су многе странице. Едвардо Мањадо написао је драму, а Карсон Крајцер – мјузикл... Дајана Вуд Мидлбрук објавила је 1998. године књигу „Двоструки живот Били Типтон“ која је постала бестселер. Без обзира на то колико је необична животна прича Дороти Типтон надахнула писце, чини се да је ипак најважније какве ће музичке странице у будућности исписати младе саксофонисткиње. Зато: девојчице, не оклевајте, саксофон није само за дечаке! ■

Мирјана Огњановић

*) За наслов овог текста захваљујемо Владимиру Јанковићу Цету

ПОПУЛАРНИ
ЗАБАВНИК

22. 6. 2001.

Снимио Анђелко Васиљевић

стала део Мадониног бенда и пратила је на њеним дугим турнејама. Наступивши као гост на Принсовом концерту, Кенди се нашла на сцени са групом „Јуритмикс“. Гитариста Дејвид Стјуарт започео је тему своје нове песме „Lily Was Here“, а Кенди је прихватила. Била је 1990. година, а песма је постала светски хит. Као и Кенди. Као и њен инструмент. Девојчице су све чешће почеле задивљено да отварају кофере са саксофонима.

Шездесет година после одлуке Билија Типтона да се посвети саксофону и четрдесет шест

Београђанке које свирају сакс: Јелена Мартиновић, Сандра Богдановић и Кристина Николић

шкараца – весело закључује познати саксофониста Иван Швагер, сада професор у „Станковићу“.

– Све зависи од рада и упорности. А при-

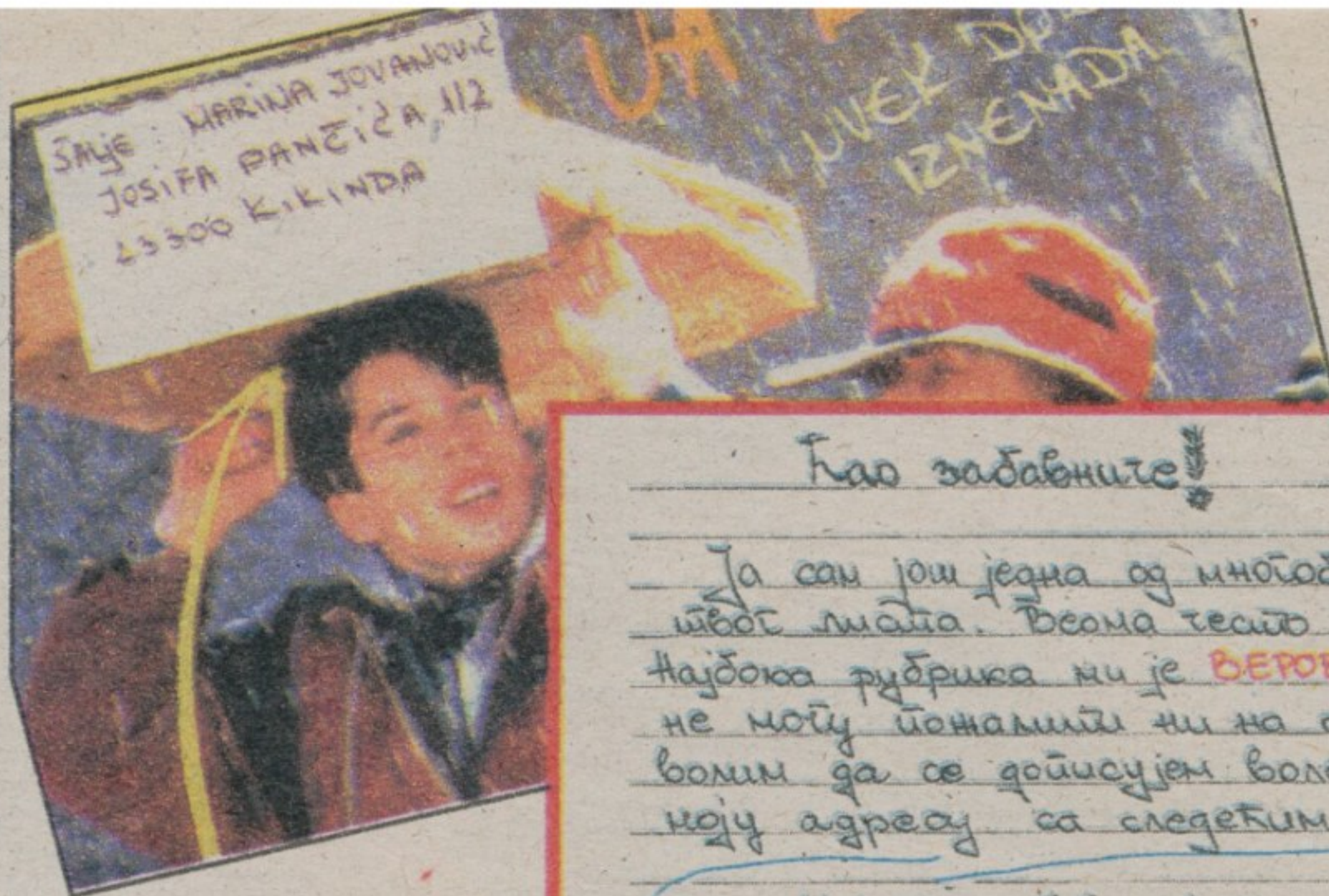
рода је девојчице створила упорнијима од дечака. И издржљивијима. Мушкарци нису нимало талентованији за музику од жена, па та-

ПРИПРЕМА
ЈОВА
РАДОВАНОВИЋ

ИЛУСТРОВАО
ДОБРОСАВ
БОБ
ЖИВКОВИЋ

Као забавните!

Ја сам још једна од многобројних одаваљених
љуби мајке. Веома тешко је кривцима и тешко.
Најбоља рубрика ми је **БЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ**, мада се
не могу понајмити ми на ослоне. Тошито аираш
волим да се дописујем волема ђих да објави
моју адресу са следећим шехидом.

име: Марина Јовановић
адреса: Јосифа Пантића 112 бр. 14
меадо: 23300 Кикинда

шехид: Ја сам једна луда шинејцера. Имам 14.
година. Ко воли да се дописује однах оловку у
руке и ашми.

Поштом ме драги забавните, објави моју адресу!
Унапред ту ми били захвална! У знак захвално-
сти сво песме коју сам сама измислила;

Поштински забавник

Поштински забавник
разноста ирава
од жета ме никада
не боли паметна глава.

28. фебруара први број је ситио
деца су навалила
ирава цушву је дитио.
Ускоро ће и 62. рођендан да слави
па ће да лете теситишке и ирокуци
бите ашо балона шлавих,
а теситишке му и жетови родомушци

Ах шјај штер забавник
никада досадан није,
има ашо рубрика
у којима се и ирнека шдана крије.

Он је шакко забаван
обара не с' ноу
новободимски те дити најбољи
јер ашошто знам да уредници што ноу.

Од седан до седансесансесан година
шинеју та сви;
цела моја оброчица,
бабе шешке, ширитеви,
јер сви знају да је **НАЈБОЉИ**.

POLITIKIN
ZABAVNIK

ВУЕ) АСТА LA VISTA, GAO, TSCHÜS

ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ БЕОГРАДСКЕ „ПЕТЉЕ“

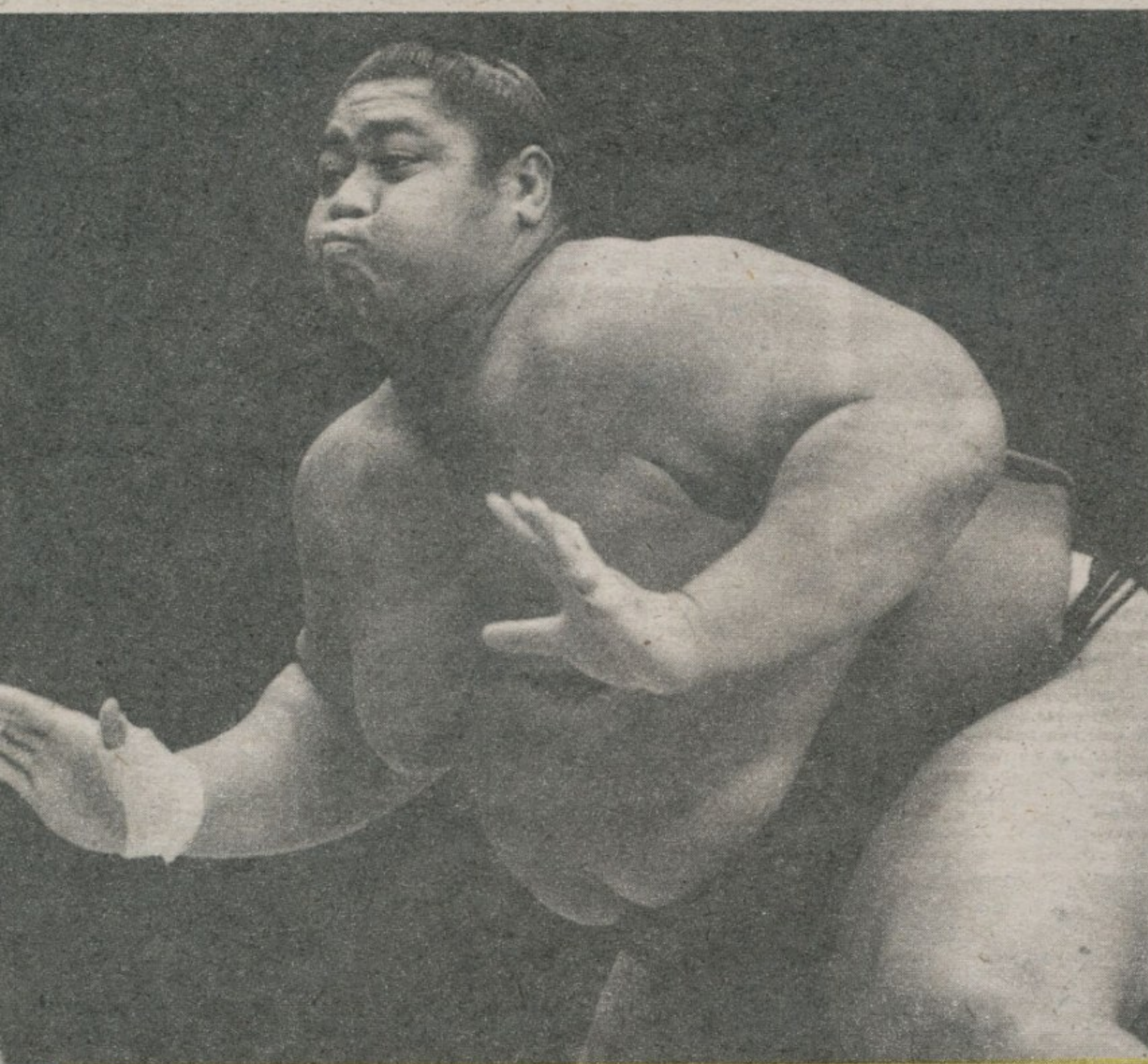
Молим вас да ми одговорите
ко је пројектовао београдску
саобраћајну петљу „Мостар“
и када је она изграђена?

СРЂАН
Батајница

Ту најзначајнију копчу главног града са ауто-
путем, како је написао наш познати архитекта
Михајло Митровић у књизи „Новија архитек-
тура Београда“, пројектовале су његове колеге
Бранислав Јовин и Јован Катанић. После више
година градње, петља је, заједно са мостом
„Газела“ који се на њу надовезује, свечано пу-
штена у саобраћај децембра 1970. године.

Саобраћајна петља код Мостара обликована је бе-
тонским тракама које подржавају складни стубо-
ви.

Овај саобраћајни чвор унапредио је саобраћај,
привредне токове, одлучно утицао на даља крупна
урбанистичка улагања и изменио изглед града на-
глашавајући његов пут у породицу великих европ-
ских метропола ■

СУМО

Каква су правила у јапанској борилачкој вештини сумо?

АЛЕКСА
Калуђерица

Сумо је популаран спорт не само у Јапану. Сумо-рвачи, такозвани сумотори, боре се на округлом рингу пречника пет метара настојећи да један другог оборе или изгурају ван круга предвиђеног за надметање. Борба је завршена када неки од сумотора додирне тло било којим делом тела, осим табана, или га противник изгура из ринга. Док се боре, рвачи на себи имају само појас од тешке свиле који им служи за хватање. Борбе ових колоса, тешких између 120 и 160 килограма, ретко трају дуже од десет секунди.

Прва такмичења у овом спорту забележена су пре више од 2000 година. Једна легенда из 230. године пре наше ере помиње борбу у којој је Номи-но-Сукине, висок два метра, победио Таема-но-Кехају. Данашња правила настала су у четвртој и петом веку, а од 16. века води се детаљна документација о сваком надметању сумо-рвача.

Највиши степен вештине који може да достигне један сумотор зове се јокосуна (велики шампион). Први јокосуна, још у 16. веку, постао је горостасни рвач Акаши висок 2,25 метара. Од тада до данас то звање стекла су још 63 борца. Најбољим од свих сматра се четврти по реду јокосуна Којиносуке Таниказе (1749 - 1793) који је за осам година такмичења имао 220 борби (183 победе, 25 нерешених и 12 пораза).

Сумотори професионалци (има их око 800) постају из редова аматера чији је број у Јапану врло велик. Странци, по правилу, у сумо борбама имају мање успеха. Међу њима се (1967) први истакао Хавајац Јесе Каухсулуа. Он је, после трогодишњег наступања у Јапану, успео да се пробije до ранга макучи који чини 40 најбољих бораца.

Први странац јокосуна постао је (1993. године) такође дошљак са Хаваја, Чад Рован, који се прославио под именом Акебоно. Овај борац се, због више тежих повреда, недавно повукао са ринга.

ВОДИЧ, СТУАРДЕСА...

Ове године завршавам основну школу и размишљам о томе да се упишем у средњу туристичку школу. Хтела бих да сазнам нешто више о овој школи.

ЗАХВАЛНА СЛАЂАНА
из Београда

Средња туристичка школа траје четири године и припада школама економског смера. По завршеном школовању постајеш туристички техничар, што значи да ћеш, пре свега, бити оспособљена за посао у туристичким агенцијама или на хотелским рецепцијама. Међутим, у зависности од твојих склоности и способности, моћи ћеш да радиш и као туристички водич или стјуардеса. За време школовања имаћеш часове практичне наставе у туристичким агенцијама и хотелима па ћеш и сама моћи да видиш шта ти највише одговара. Осим праксе, најзанимљивији ће ти вероватно бити предмети о маркетингу и начину пословања у туризму, као и језици, којима ћеш морати добро да овладаш ако желиш да будеш успешна.

После завршетка школе моћи ћеш да се упишеш на све факултете осим на техничке. Ако те и даље буде занимао туризам, најбоље ће бити да се определиш за економски факултет (одсек за туризмологију) или вишу туристичку школу, после којих ти се отварају шире могућности за напредовање у овом послу.

У Београду постоје Средња угоститељско-туристичка школа која се налази на Зеленом венцу и Средња туристичка школа која се налази у склопу Политехничке академије на Новом Београду.

**ДОПИСУЈТЕ
СЕ,
ЉУДИ!**

четрдесет осам

Наташа
Миловановић,
37262 Бошњане, Драги
Макић 48
— има 14 година, у хороскопу
је Шкорпија, воли музику

Јелица
Миленковић,
7. Кованлчка 14, 36000 Краљево —
11 година, воли да чита, да гледа
филмове, радо слуша музику, саку-
пља салвете, сличице (нарочито
Симпсонове) и постере

Марија Ђорђевић,
Уроша Предића 4, 11400 Младеновац —
има 11 година, са посебним задовољством
чита „Политикин Забавник“ (послала нам
је писмо пуно похвала), воли музику, мо-
ду, графите, спорт, историју, слаткише,
желела би да се дописује са свима који
имају 11 до 14 година

НИКИ
ЗАБАВНИК

22. 6. 2001.

СТРУЈА КОЈА ГРЕЈЕ ЕВРОПУ

Можете ли нешто више да напишете о Голфској струји?

МИЛИЦА АНДРИЋ

Ужице

Голфска струја најпознатија је океанска струја. Она је као нека река која тече морем уместо копном. Реч је, иначе, о огромној количини воде која је већа од свих река на свету заједно.

Голфска струја креће се према северу дуж источне обале Сједињених Америчких Држава, преко северног дела Атлантског океана, а затим према северозападној Европи. Та струја је тамнољубичасте боје, па се јасно види и разликује од зелених и сивих вода кроз које тече.

Вода Голфске струје потиче од кретања површинских слојева у Атлантику, близу полутара. Ово кретање или „струја“ усмерено је према западу. Тако се Голфска струја крећа према северу Јужне Америке и улази у Карибско море. Она се назива Голфском струјом тек када одатле, преко Мексичког залива, крене на север, дуж источне обале САД.

Пошто Голфска струја потиче из тропских предела, њене воде су топле, што доводи до великих промена у клими многих места. За то постоје бројни примери од којих ћемо навести само најупечатљивије.

Ветрови који дувају изнад ове струје у северној Европи носе топао ваздух у разне делове Норвешке, Шведске, Данске, Холандије и Белгије и зато ови делови света имају блаже зиме од других који леже исто толико далеко на северу. То значи и да пристаништа дуж норвешке обале никад нису залеђена, као ни важна руска лука Мурманск, на Баренцовом мору, која се налази дубоко унутар поларног круга.

Захваљујући Голфској струји, Лондон и Париз имају блаже зиме иако се налазе на приближно истим географским ширинама као, рецимо, јужни Лабрадор, чије су зиме врло хладне. Ветрови који дувају изнад Голфске струје постају топли и влажни. Када се охладе, што се дешава у близини канадског острва Њуфаундленда, настаје магла.

Голфска струја нема тако велик утицај на климу Северне Америке као на Европу јер тамо зимски ветрови не дувају према копну као у Европи ■

РЕШЕЊА

ОСМОСМЕРКА

Лук

НЕМОГУЋИ ПЛОЧНИК

Сваки понуђени облик има по четири плочице. Површина коју треба поплочати има 26 плочица, а то је број који није дељив са четири. И у најбољем могућем распореду две плочице увек остају откривене ■

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Укрштене речи, вратар, Тарас, ребус, радост, твор, Гот, Лар, леш, арсин, ке, ОТ, Алексеј, б, ж, Шканата, уљ, искасати, Пти, тор, Иди, кров, Илир, а, кљова, супер, трубач, енигматичари ■

ИЗБРОЈТЕ КВАДРАТЕ

13 квадрата: један је црн, један плав, 2 су црвена, 2 зелена, 3 жута и 4 бела ■

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

Принс, стаж, ст, Атри, ни, и, ауре, пев, кум, Марко, пат, пакост, Џулија Робертс, и, Оливера Марковић, намерава, врт, из, ридати, сидро, ено, Нан, Ноа, Лир, Никша, краул, Аја, оцрт, теат, Титус, напаст, синоними ■

СКАНДИНАВКА

Д, Шон Конери, Ј, травка, Мста, репарирати, огаравити се, корита, инок, фанатици, Иво, Тит, Витина, ав, усисивач, номади, пл, е, он, паметан, ООК, „Улкер“, Абано, „(Упо)знати Форестера“ ■

● ● ●

Енигматске стране припрема
Енигматско друштво
„Ђорђе Натошевић“, Сомбор

Уређује Славко Бован

Андреа
Бофић,

Светозара Марковића 14, 22240
Шид – рођена је 16. септембра 1988.
године, воли друштво, путовања и
једног Јоцу ■

на ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН

БРОЈ 2576

ЗАБАВНИК

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је
28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни
уредник В.Д. Зефирино Граси

Генерални директор Дарко Рибинкар

Оснивач и издавач „ПОЛИТИКА“ А.Д.

Штампа Штампарија Политике А.Д.
11000 Београд, Македонска 29

Заменик главног и
одговорног уредника Недељка Сташић

Ликовно графички
уредник Душан Глушац

Графички уредник
стипендијата Горан Војиновић

Редакција Олга Вукадиновић
Бојана Дожић
Слободанка Делибашић
Мина Илић
Петар Милатовић
Весна Милић
Вито Недељковић
Мирјана Огњановић
Биљана Орловић
Љубомир Патриотић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић
Миленко Тодоровић

Техничка редакција Слободанка Вујић
Зоран Петканић

Секретаријат Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124
Телефони Секретаријат 3224-471
Редакција 3224-483
Техничка редакција 3226-620
центра 3224-191 и 3225-761
претплата 3228-776

Маркетинг агенција Македонска 31/Л, тел. 3220-645

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.
На основу мишљења Републичког секретаријата
за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I
1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 156,00 дин. 3 месеца 468,00 дин. 6 месеци 936,00 дин.
Претплата на жиро рачун број: 40801-603-2-47280,
уз обавезну назнаку: „ПОЛИТИКА“ А.Д. – ПРЕТ-
ПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 136 DEM или противвредност
осталих валута. Полугодишња/авионом: I група –
Европа: 191 DEM. II група – Азија – Африка: 200-
DEM. III група – Америка – Аустралија: 215 DEM
или противвредност осталих валута.

ПРЕТПЛАТА СЕ ВРШИ ПРЕКО: DEUTSCHE
BANK AG, Frankfurt/M, FR Germany, SWIFT:
DEUTDEPF, на рачун број: 100935966200.
КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД БЕОГРАД,
Београд, FR YUGOSLAVIA, SWIFT: KOB-
BYUBG, BLZ 99900158, А У КОРИСТ „ПОЛИ-
ТИКА“ АД, Београд

Као сврха уплате ОБАВЕЗНО навести
„претплата на лист“.

Копију уплате обавезно послати на адресу
ПОЛИТИКА АД, 11000 Београд, 29 новембра
24/1 Yugoslavia

● Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун, а
копију уплате на факс:
++381 11 3226 353 или ++381 11 3249 293
Годишњу претплату на лист не примамо.

Интернет адреса: <http://www.politika.co.yu>
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржај

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржај

Предраг
Бојић,

Цеста 66, 78223 Масловаре – рођен је
11. априла, у хороскопу је Ован, воли
музику и сакупља постере ■

Александар
Живковић,

Мире Попаре 15, 11000 Београд
– има 11 година, у хороскопу је
Рак, сакупља миришљава папири-
ће и стари новац ■

Андреа
Бофић,

Светозара Марковића 14, 22240
Шид – рођена је 16. септембра 1988.
године, воли друштво, путовања и
једног Јоцу ■

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

22. 6. 2001.

РЕКЛИ

СУ... О ЖИВОТНИМ ПРИЛИКАМА

КАДА СЕ ЈЕДНА ВРАТА ЗАТВОРЕ, НЕКА ДРУГА СЕ ОТВОРЕ. МЕЋУТИМ, НАЈЧЕШЋЕ ПРОВЕДЕМО ПРЕВИШЕ ВРЕМЕНА ПЛАЧУЋИ ИСПРЕД ЗАТВОРЕНИХ ВРАТА ТАКО ДА И НЕ ПРИМЕЋУЈЕМО ВРАТА КОЈА СУ СЕ ЗБОГ НАС ОТВОРИЛА.

Александар Грахам Бел
амерички проналазач
(1847 – 1922)

МУДАР ЧОВЕК КОРИСТИ ВИШЕ ЖИВОТНИХ ПРИЛИКА НЕГО ШТО ИХ НАЛАЗИ.

Френсис Бејкон
енглески филозоф
(1561 – 1626)

НЕМА СИГУРНОСТИ НА ОВОМ НАШЕМ СВЕТУ: ПОСТОЈЕ САМО МОГУЋНОСТИ КОЈЕ СЕ УКАЗУЈУ.

Даглас Мекартур
амерички генерал
(1880 – 1964)

ВЕЛИКИ ПОДУХВАТИ ЧЕСТО СУ ПОСЛЕДИЦА НЕОЧЕКИВАНО МАЛИХ ПРИЛИКА.

Демостен
старогрчки говорник
(384 – 322. пре н. е.)

ГРЕЈПФРУТ ЈЕ ЛИМУН КОМ СЕ УКАЗАЛА ПРИЛИКА, А ОН ЈЕ ИСКОРИСТИО.

Оскар Вајлд
ирски књижевник
(1854 – 1900)

НЕ ЧЕКАЈ ПРАВИ ТРЕНУТАК, СТВОРИ ГА!

Џорџ Бернард Шо
ирски књижевник
(1856 – 1950)

БЕЗ ПРЕСТАНКА СЕ СУОЧАВАМО СА ВЕЛИКИМ ЖИВОТНИМ ПРИЛИКАМА КОЈЕ СУ ИЗВАНРЕДНО ВЕШТО МАСКИРАНЕ У НЕРЕШИВЕ ТЕШКОЋЕ.

Џон В. Гарднер
амерички писац
(рођен 1912)

ПЕСИМИСТА У СВАКОЈ ПРИЛИЦИ ВИДИ ТЕШКОЋУ, А ОПТИМИСТА У СВАКОЈ ТЕШКОЋИ ВИДИ ПРИЛИКУ!

Винстон Черчил
британски државник
(1874 – 1965)

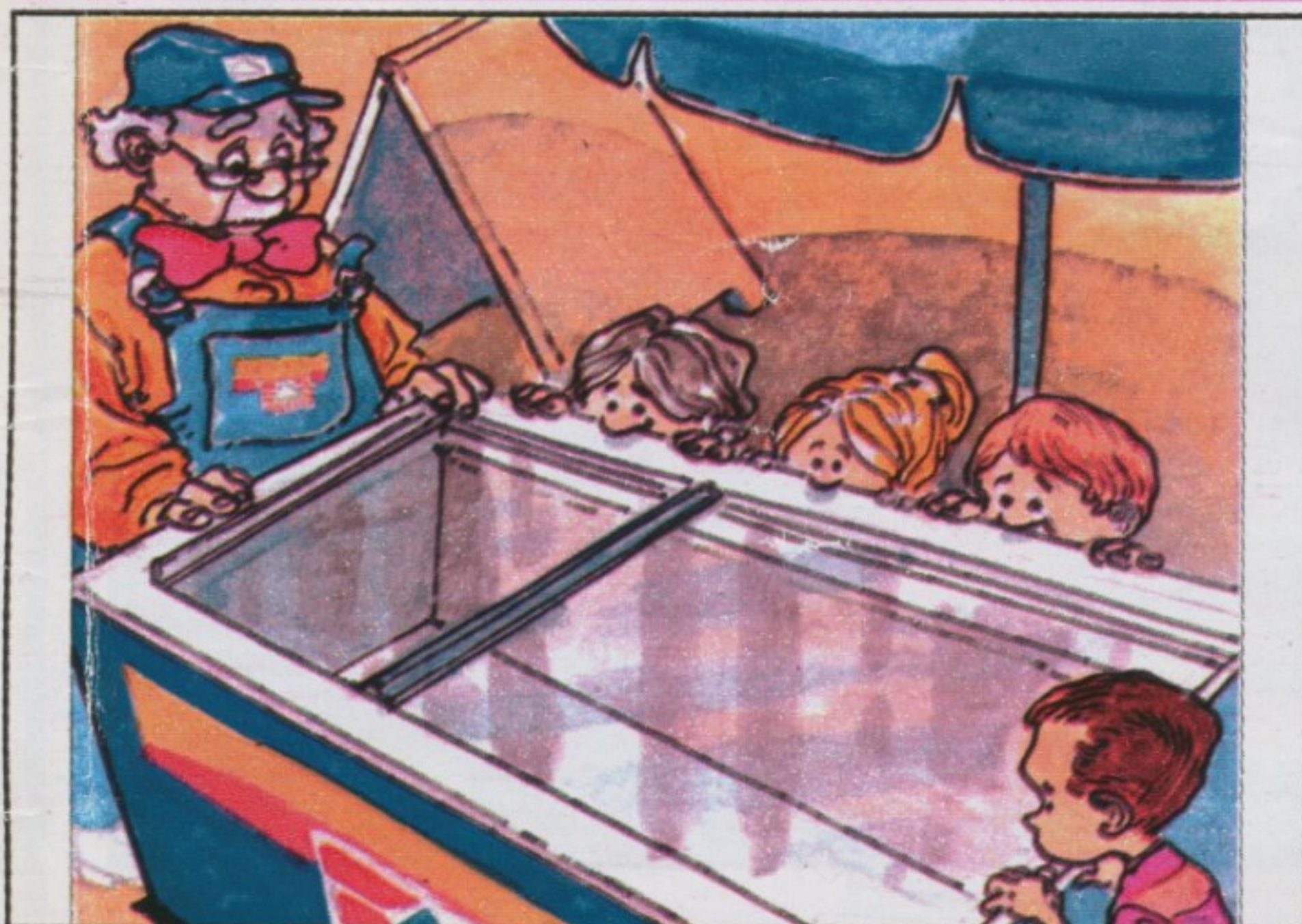

ICE - CREAM

PUSTOLOVNA zemlja čuda

VELIKA RAČKA SLADOLEDA

OVO JE NAJTUŽNIJI
POGLED NA SVET-
-PRAZAN
ZAMRZIVAČ.
SVI SLADOLEDI
SU
NESTALI...

OVDE, USTVARI,
POČINJE PRIČA
O NAŠIM
DOŽIVLJAJIMA ...

... FABRIKA
DELTINIH
SLADOLEDA U
STAROJ PAZOVI!

JEDNOG SASVIM
OBIČNOG JUTRA ...

PAŽNJA, PAŽNJA,
PAŽNJA ... NAJNOVIJE
VESTI! OPASNI LOPOV
HARA GRADOM I
KRADE SLADOLED...

(NASTAVIĆE SE...)

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД GARFIELD

ГАРФИЛД GARFIELD

